

BK
019

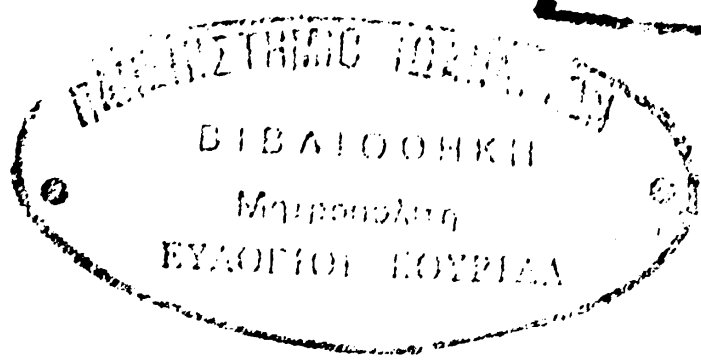
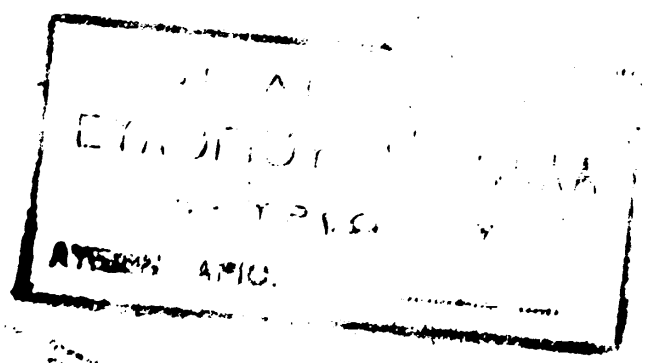

Αρ. ε. 13204L

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΘ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
ΘΕΟΛΟΓΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ
ΠΟΔΕΜΙΣΤΟΥ ΤΩΝ ΕΤΩΝ 1912 - 1922

ΗΠΕΙΡΩΤΕΣ ΑΓΩΝΙΣΤΑΙ

ΤΩΝ ΕΤΩΝ 1430 - 1830

ΓΙΑΝΝΙΝΑ 1954

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Και τὰ πρό τοῦ 1821 ἐπαναστατικὰ κινήματα καὶ ἡ Ἐπανάσταση τοῦ 1821, καὶ ἡ Ἰδρυση στὰ 1830 τοῦ μικροῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου εἶναι ἔργα τῶν Πανελλήνων καὶ ὄχι μόνον ἐκείνων ποὺ εἶχαν τότε τὴν εὐτυχία νὰ ἐλευθερωθοῦν.

Κάθε ἀντιθετὴ γνώμη εἶναι πλάνη ἐθνικῶς ἐπιζήμια

Εἶναι ἔργα τῶν Πανελλήνων ὡς τῆ σκλάβια ἀκόμα Κύπρῳ, ἔργα τῆς ἀγγλοκρατούμενης τότε Ἑπτανήσου, ἔργα τῶν ζυνητεμένων στὶς Ἑλληνικὲς παροικίες, ἔργα τῶν φιλελλήνων.

Ἄλλὰ πὺ μεγάλες θυσίες — θυσίες σὲ πνεῦμα — τὸ πνεῦμα τῶν Διδασκάλων τοῦ Γένους ποὺ ἔφεραν τὸ ζῆνημα τῶν σκλάβων.

Θυσίες σὲ χρῆμα — τὸ χρῆμα τῶν Ζωσιμάδων γιὰ τὴν ἐκδοσὴ τῶν ζυνητηρίων βιβλίων τοῦ Κοραΐ, σὲ χρῆμα τοῦ Ζωὴ Καπλάνη καὶ τῶν Ἡπειρωτῶν φιλικῶν ἐμποδίων τῆς Ρωσίας καὶ τῶν Παραδουνάσκειων ἡγεμονιῶν γιὰ τὴν οἰκονομικὴ ἐνίσχυση τοῦ ἀγῶνα καὶ τὴν περίθαλψη τῶν πασχόντων.

Θυσίες σὲ αἷμα στὴν Ἡπειρο καὶ σ' ὄλα τὰ σημεῖα ὅπου ἐντοπίσθηκε ὁ ἀγῶνας ἀπὸ τὴν Κρήτη ὡς τὸ Δραγατσάνι, προσέφερε ἡ Ἡπειρος, ἡ ἐλευθερὴ σήμερα Νότιος καὶ ἡ σκλάβια ἀκόμα Βόρειος.

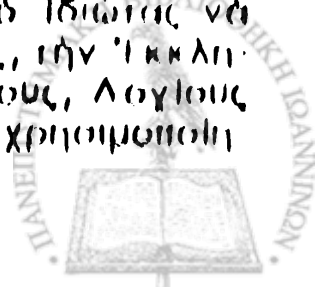
Ἡ εὐανδρὸς Ἡπειρος, ἡ πρώτη στὰ γράμματα, στὰ γρόσια καὶ στ' ἄρματα, ἡ Ἡπειρος «ἡ πάντοτε προμαχοῦσα» ὑπολογίζεται ὅτι προσέφερε στὸν Ἀγῶνα τοῦ 1821 σαράντα χιλιάδες ἄνδρες.

Ἡ Ἡπειρος, γιὰ τὴν ὁποῖαν ὁ ἱστορικὸς Πολύβιος σύγχρονος τῶν ἀγῶνων τῶν τέκνων τῆς κατὰ τὴν Ρωμαίων ἔγραψεν «Ἡπειρώταις ἦν πατριὸν ὑπὲρ μὲν τῶν φίλων συναγωνίζεσθαι καὶ συγκινδυνεύειν, ὑπὲρ δὲ τῆς πατρίδος ἀποδνήσκειν», ὅπως τὸ ἀπέδειξαν καὶ στὰ 1940 ὅποτε «Ἑλλήνων προμαχοῦντες Ἡπειρώται εἰς Καλμπάκι τανκισφῶρων Ἰταλῶν ἐστόρεσαν δύναμιν».

Τὸ βιβλιαράκι μου αὐτὸ εἶναι καὶ ἐλλιπὲς καὶ ἀπλῶς μιά συμβολὴ γιὰ νὰ γραφῆ μιά ἡμέρα ὄχι μόνον τὸ Πάνθεον τῶν Ἡπειρωτῶν ἀγωνιστῶν τῶν ἐτῶν 1430 — 1830, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑστερινῶν ἐτῶν, ἐτῶν ἀγῶνων καὶ θυσιῶν, τῶν ἐτῶν 1854, 1878, 1897, 1912 - 13, 1914, 1916 - 1923, 1940 - 1945 καὶ 1946 - 1949.

Ὀνειρεύομαι τὴν ἡμέρα - ὅταν δώση ὁ Θεὸς καὶ ἐλευθερωθῆ καὶ ἡ λόγῳ τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ ἐθνοκτόνου διχασμοῦ μας σκλάβια Βόρειος Ἡπειρος — ποὺ σὲ χρυσᾶς δέλτους θὰ γραφθοῦν τὰ ὄνόματα, οἱ πράξεις καὶ κατὰ τὸ δυνατόν καὶ οἱ εἰκόνας τῆς ἀδιάρτητης ἰτιάδος τῶν Ἡπειρωτῶν Διδασκάλων, Εὐεργετῶν καὶ Ἀγωνιστῶν

Ἄλλὰ γιὰ τὴν ἐκπλήρωση τῆς μεγάλης αὐτῆς ἰδέας χρειάζονται ὀργανωμένη συστηματικὴ ἐργασία καὶ ἐνδιαφέρον ἀπὸ ἰδιώτας νὰ ἐργασθοῦν καὶ ν' ἀποκαλύψουν τὰ μυστικά, ἀπὸ τὸ Κράτος, τὴν Ἐκκλησία, τὸ Στρατὸ, τοὺς Δήμους καὶ Κοινότητες, Διδασκάλους, Λογίους. Χρειάζεται ἀνοιγμα ἀρχείων καὶ βιβλιοθηκῶν. Χρειάζεται χρησιμοποίη-

ση ἰδιωτικῶν πληροφοριῶν, ἀλλὰ καὶ μελέτη τῶν γραπτῶν τῶν Λάμπρου Κουτσονίκα - Σπυρ. Τρικοῦπη - Ἀναστ. Γούδα - τῶν Ἀραβαντινῶν Ἰωάν. Λαμπρίδη, τῶν καταλόγων τῶν πεσόντων στὴν ἔξοδο τοῦ Μεσολογγίου, τῶν καταλόγων τῶν διαφόρων στρατιωτικῶν μονάδων, τῶν παλαιῶν περιοδικῶν καὶ κάθε ἄλλης πηγῆς —

Γιὰ τὸ βιβλιαράκι μου αὐτὸ ἦσαν βοηθήματά μου τὰ ἑξῆς:

- 1) Ἑλληνικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια
- 2) Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικόν
- 3) Θεολογία, Περιοδικόν
- 4) Ἑπειρωτικὸς Ἀστὴρ, 1904, περιοδικόν στὴν Κων/πολη τοῦ Λεωνίδα Βασιλειάδη ἀπὸ τῆς Μεύδεζα τοῦ Πωγωνίου
- 5) Ἑπειρωτικὰ Χρονικὰ
- 6) Ἑπειρωτικὰ, 1938 περιοδικὰ τοῦ κ. Μιλτ. Ἀδ. Οἰκονομίδη ἀπὸ τὴν Πολύτσειαν τοῦ σκλάβου Πωγωνιοῦ
- 7) Πελασγός, περιοδικόν τοῦ Κορυτσαίου Σκενδέρη
- 8) Πάνθεον τῶν Μακεδόνων Ἀγωνιστῶν 1896 - 1914 τῆς Ἀγγελικῆς Β. Μεταλλινού (Π. Τσιώμου)
- 9) Ἑπειρωτικὴ Ἑστία, περιοδικόν
- 10) Ἰδιωτικὲς πληρωφορίες.

Τὸ βιβλιαράκι μου αὐτὸ τὸ ἀφιερῶνω στὴν Ἱερὴ μνήμη τῶν ἐπὶ Τουρκοκρατίας Διδασκάλων μου.

Γεώργιος Ἀθ. Σικονόμου

Π ε ρ ι ε χ ό μ ε ν α

- Κεφ. Α' Ἑπειρωτὲς ἀγωνισταὶ στὰ ἔτη 1430 - 1798
- Κεφ. Β' Ἀγωνισταὶ κατὰ τοῦ Ἀλή πασᾶ 1792 - 1822 1) Ἑπειρωτὲς
2) Σουλιῶτες
- Κεφ. Γ' Ἑπειρωτὲς ἀγωνισταὶ στὸν ἀγῶνα 1821 - 1830
- 1) Ἑπειρωτὲς ποὺ δὲν ξέρομε ποῦ γεννήθηκαν
 - 2) ἀπὸ τὴν Ἄρτα
 - 3) ἀπὸ τὸ Γραμμένον
 - 4) ἀπὸ τὰ Ζαγοροχώρια
 - 5) ἀπὸ τὴν Θεσπρωτία
 - 6) ἀπὸ τὰ Ἰωάννινα
 - 7) ἀπὸ τὴν Καλαρρῦτες καὶ Συρράκο
 - 8) ἀπὸ τὴν Κόνιτσα
 - 9) ἀπὸ τὸ Μέτσοβο
 - 10) ἀπὸ τὴν Πρέβεζα
 - 11) ἀπὸ τὸ Πωγώνι
 - 12) ἀπὸ τὸ Σοῦλι
- Κεφ. Δ' Βορειοηπειρωτὲς ἀγωνισταὶ στὸν ἀγῶνα 1821 - 1830
- 1) ἀπὸ τὸ Ἀργυρόκαστρο
 - 2) ἀπὸ τὴν Κορυτσά
 - 3) ἀπὸ τὴν Πρεμετὴ
 - 4) ἀπὸ τὴν Φράσσαρη
 - 5) ἀπὸ τὴν Χειμάρρα
- Κεφ. Ε' Ἑπειρωτικὲς οἰκογένειες ἀγωνιστῶν ἔξω ἀπὸ τὴν Ἑπειρο
- Κεφ. ΣΤ' Ἑπειρωτὲς Μουσαλμᾶνοι Φιλέλληνες

Α. ΉΠΕΙΡΩΤΕΣ ΑΓΩΝΙΣΤΑΙ

1430 - 1798

- 1) 1430 Οί Τούρκοι καταλαμβάνουν τὰ Ἰωάννινα
- 2) 1430 Ὁ Λάμπρος Πάλλης ἀπὸ τὴν ἱστορικὴν οἰκογένεια τῆς Παραμυθιάς ἐγκατεστημένη στὰ Γιάννινα ἀγωνίζεται κατὰ τῆς εἰσβολῆς.
- 3) 1490 Ὁ Κλαδᾶς Κροκόδειλος ἀρματωλὸς μας ἀπὸ ἠπειρωτικὴ οἰκογένεια ἐγκαταστημένην στὴν Πελοπόννησο ἀγωνίζεται ὑπὸ τοὺς Ἑνετοὺς κατὰ τῶν Τούρκων οἱ ὁποῖοι τὸν πιάνουν καὶ τὸν γδέρνουν ζωντανό.
- 4) 1500 Ὁ ἠπειρωτικῆς καταγωγῆς Χριστόφορος ἢ Χριστόδουλος Κακούρης, ὀλεγόμενος καὶ Κεφαλᾶς ὑπηρετεῖ τοὺς Ἑνετοὺς κατὰ τῶν Τούρκων.
- 5) 1518 Ἡ Χειμάρρα καταλαμβάνεται ἀπὸ τοὺς Τούρκους ἀλλὰ παίρνει πολλὰ προνόμια.
- 6) 1585 Ὁ Πούλιος Δράκος ὁ γενάρχης τῆς Σουλιώτικης φάρας τῶν Δράκων μαζί με τὸ Μαλάμο - γενάρχη τῆς Σουλιώτικης φάρας τῶν Μαλάμων - καὶ τὸν ἠπειρώτην Γκίκα Γρίβα - πρόγονοι τῶν Γριβαίων τοῦ Ξηρομέρου - ἀγωνίζονται στὸ Λούρο κατὰ τῶν Τούρκων.
- 7) 1613 Ὁ ἀπὸ τὴν Παραμυθιά ἐπίσκοπος Τρίκκης Διονύσιος ὁ Φιλόσοφος ἐπαναστατεῖ καὶ γδέρνεται ζωντανός στὴ Σηλιά τοῦ Κάστρου τῶν Ἰωαννίνων ἔχει κατὰ τὸν Ἀραβαντινὸν κυριώτερος συνεργάτες του τοὺς ἀπὸ τὴν Παραμυθιά Ζῶτον Τσίριπον καὶ Γεώργιον Ντελῆν.
Ὁ Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως καὶ Ἀργυροκάστρου ὁ ἠπειρώτης Ματθαῖος ἀρχιερατεύοντας στὰ Ἰωάννινα τὸν ὑποστηρίζει καὶ προσπαθεῖ νὰ τὸν κρύψῃ.
- 8) 1613 Ὁ καπετάν Γιάννος Μελάς ἀπὸ τὴν παλιὰ πρὸ τοῦ 1430 ἀρχοντικὴ οἰκογένεια τῶν Μελάδων τοῦ Κάστρου τῶν Ἰωαννίνων φονεύεται ἀπὸ τοὺς Τούρκους. Ἀπὸ τὴν οἰκογένεια αὐτῆ τῶν Μελάδων εἶναι καὶ ὁ μελάς Μιχαὴλ Φρειδερίκος Βενέδικτας (1729 - 1806) ὁ ὁποῖος ἐγίνε στρατάρχης τῆς Αὐστρίας καὶ συνέταξε Χάρτη τῆς πατρίδος του ἠπειροῦ
- 9) 1684 Ἡ Χειμάρρα ἐπαναστατεῖ κατὰ τῶν Τούρκων.
- 10) 1684 Ὁ ἀρματωλὸς Κατσικογιάννης δρᾷ στὴν Πρέβεζα ὑπὸ τὸν Μοροζίνη κατὰ τῶν Τούρκων.
- 11) 1685 Ὁ ἀρματωλὸς Σπαδογιάννης ἀγωνίζεται μαζί με τὸν Ἑνετὸ Μοροζίνη κατὰ τῶν Τούρκων.
- 12) 1685 Δυὸ ἀδέρφια ἠπειρώτες οἱ Βαλαωρίτες ἀρματωλοὶ

- Μόσχος και Χρίστος στην εποχή του Μοροζίνη αγωνίζονται κατά των Τούρκων. (Γιαυτό ο ποιητής Άριστοτέλης Βολαωρίτης ο Λευκάδιος έξυμνητής της Ήπειρου λέγει «μήπως στην ποίησή μου μέ τροβά τό αίμα μου;»
- 13) 1700 'Ο Καλέντζης προεσιώς στο Άλποχωρι της Δωδώνης, απελευθερώνει από τούς Τούρκους όλα τά χωριά της Λάμαρης της Πρέβεζας μέ τήν βοήθεια τών Ζουλιωτών, στους οποίους έμπνέει τήν ιδέα της αὐτονομίας
- 14) 1728 'Ο Τσάκαλος άρματωλός από τά Βλαχοχώρια της Άρτας χτυπά τά άνταρτικά σώματα τών Τούρκων υπό τόν Μπουκοβάλαν, όποτε σκοτώνονται τ' άνδρεία παλληκάρια του Βαρσάμης και Πρασονίκας
- 15) 1730 - 5 'Ο Σοφιανός έπίσκοπος Δρυϊνουπόλεως και Άργυροκάστρου και μετά τήν παραίτησήν του μεγαλόσχημος της Μονής του Άγ. Άθανασίου της Πολύτσιανης - Πολυτσιανίτης ή Πωγωνίσιος κι' αυτός έξωσε τό σπαθί του και πήρε δίπλα τά βουνά δίπλα τά κορφοβούνια της Νεμέρτσικας και συνετέλεσε νά αναχοιτίσει τό χείμαρρο του έξισλαμισμού τών Χριστιανικών περιοχών της Ριζης και Ζαγοριός (ίδε μελέτην Βασιλείου Γ Μπαρά στην Ήπειρωτικήν Έστία 1954).
- 16) 1730 - 40 'Ο Παπαγιάννης Θεμελής ο πατέρας του Σαμουήλ του Κουγκίου από τό μαχαλό του Δελβίνου, χωριό στις πλαγιές της Μουργκάνας, έπειδή άλλαξοπίστησον τέσσαρες συγχωριανοί του έκοψε τό χωριό για έκφόβιση, ως και τριάντα ζωντανούς, ως και τό μιναρέ του τζαμιού του χωριού του (ίδε Β. Γ. Μπαρά Ήπειρωτική Έστία Άπρίλιος 1954)
- 17) 1763 Συνέλευσις της Χειμάρας
- 18) 1769 Σεραφείμ ο Βος ο Ήπειρώτης Πατριάρχης της Κωνιόλεως 1757 - 1761 παύεται από τό θρόνο του από τούς Τούρκους και μονάζει στο Άγιον Όρος, άπ όπου στο 1764 μέ τήν επανάσταση του Ύρλώφ έξέδωκε έγκύκλιον και έκάλεσε τούς Έλληνας νά βοηθήσουν τούς Ρώσους, αλλά μετά τήν άποτυχία του κινήματος κατέφυγε στη Ρωσία, όπου έγινε δεκτός μέ πολλές τιμές και πέθανε εκεί στο 1776 (ίδε Ήπειρωτικά χρονικά 1930 Πολυκάρπου Συνοδινού μελέτην γιαυτόν).
- 19) 1769 'Ο Γιαννιώτης Μητροπολίτης Πατρών Παρθένιος, λόγιος και αὐστηρός τηρητής τών πατρίων, πού χρησιμοποίησε και τήν πατερίτσα του κατά τών φλυάρων, ύψώνει στο Άγιον όπου τιμάται και ως Άγιος τή σημαία της επαναστάσεως και θεωρείται ως πρόδρομος του Παλαιών Πατρών Γερμανού έχει τσαφή στη Μόσχα μαζί μέ τούς Ζωσιμάδες Χατζηκώστα, Ριζάρη (ίδε Ήπειρωτικά χρονικά 1937 Πολυκάρπου Συνοδινού μελέτην γιαυτόν, ως και του Γ. Σίνα στην Ήπειρωτική Έστία Ιούνιος 1953).

- 20) 1769 Σάρρος Έμμανουήλ γεννήθηκε στη Βείτσα του Ζαγοριού στα 1730 και ο Όρλώφ τον έστειλε στα 1769 για την επανάσταση της Πελοποννήσου.
- 21) 1779 Ο Πάτερ Κοσμάς ο Αίτωλός 1714 - 1779 γιατί γεννήθηκε στην Αίτωλία αλλά Ήπειρώτης γιατί ο πατέρας του ήτο από τό Γραμμένον και η μητέρα του από τό Βραχώρι, ένδουσιώδης κήρυκας τής μεγάλης ήμέρας του λυτρωμού του γένους, προφήτης του μελλούμενου, συμφιλιοτής τών όπλαρχηγών, μεμυημένος στό κίνημα του 1769
- 22) 1798 Ο Δημήτριος Νικολίδης από τή Ζίτσα μορφωμένος ιατρός γίνεται συμπαραστάτης και συμμόρτυς του Ρήγα του Φεραίου στό Βελιγράδι Ο τάφος του, όπως και του Ιατρού Ιωάννου Νικολίδου - Πίνδου πού πέθανε στα 1823 και τών συγγενών του Κωνσταντίνου, Στεργίου, Μαρίας, Καρόλου βρίσκεται στη Βιέννη, όπως έγγραψε στό Βήμα τών Αθηνών ο ύφηγητής του Πανεπιστημίου τής Βιέννης Πολ. Κ. Ένεπεκίδης.

Β' ΗΠΕΙΡΩΤΕΣ ΑΓΩΝΙΣΤΑΙ

ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΑΛΗ ΠΑΣΑ 1778 - 1822

Α) Δελβινάκι

- 1) Ο Δημήτρης Δάλλας μέ τόν πατέρα του Παπαγιάννη.
- 2) Η γυναίκα του Παπαδημήτρη, αδελφή του από τήν Όστανίτσα (Άηδονοχώρι) καπετάν Νικολού Τζιοβάρα ξεσκεπάζει τίς πλάκες του σπιτιού πού τό είχε κλειδώση άπ' έξω και χτυπιούνται οι στρατιώτες του Άλή πού ήρθαν νά πιάσουν τόν άνδρα της.
- 3) Ο Γιάννης Νταής

Β) Μετσοβον

- 1) Ο Δημάκης από τή Χαλίκη πλούσιος τσέλιγγας φονεύεται στα 1778
- 1) Κάποιος Στέργιος μάλλον Μετσοβίτης καταδιωκόμενος από τόν Άλή κλέφτης στα 1789.

Γ) Πάργα

- 1) Οι Πετσάληδες είναι άρχοντική οικογένεια τής Πάργας από τόν 14ον αιώνα, πού έλαβε μέρος στην ίδρυση τής Πάργας πολλά μέλη της έγιναν πρεσβευτάι τής Πάργας στη Βενετία, πρωδιερείς, άγωνισταί κατά του Άλή πασά, στα έτη 1793 - 1819, όποτε έγινε η φυγή τών Παργινών μετά τήν πώλησή τους από τούς Άγγλους στον Άλή (1814 - 17), όπως οι άδελφοί Άθανάσιος και Νικόλαος Πετσάληδες.

Δ) Πετροβούνι (Βασταβέτσι Ιωαννίνων

Στό Πλάτανο τών Ιωαννίνων μαρτυρούν και κρεμίζονται ο Κ.α.

τσαντώνης πού είχε σκοτώση στά "Αγραφα στά 1816 τό Βελή Γκέγκα, ὁ ἀνεψιός του Γεώργιος Χασιώτης, ὁ Λεπενιώτης Κώστας καί ὁ σύντροφός του καπετάν Κουμπάρης. Στά Γιάννινα ἐμαρτύρησε καί ὁ ἀπό τή Σαμαρίνα Παπαδημήτρης στά 1808, ὁ ἀμαρτωλός Γιάννης Ζαρικιώτης καί οἱ 4 γυιοί του Λάζου, οἱ Λαζαῖοι ἢ Λαζόπουλα, ἀπό τοὺς ὁποίους τόν Κώστα ὁ ἄλλος τόν κρατοῦσε ὄμηρον στά Γιάννινα καί τόν σκότωσε καί πῆρε στό χαρέμι του τή γυναίκα του.

ε) Π ρ έ β ε ζ α

1) Ὁ Ἀνδροῦτσος Χριστάκης πού εἶναι ἴσως ὁ Κολόγερος Χριστάκης, ταγματάρχης τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ τῆς Ἀνατολῆς πολέμησε τόν Ἀλῆ μαζί μέ τοὺς Σουλιῶτες.

στ) Φ ι λ ι α τ ε ς

Πολλά μέρη ἐρίζουν γιά τόν τόπο, ὅπου γεννήθηκε ὁ καλόγερος Σαμουήλ, ὁ ἥρωας στό Κούγκι τοῦ Σουλίου στά 1803.

Φινλάϋ (1799 - 1875) Ἄγγλος ἱστορικός φιλέλλων πού ἦρθε στήν Ἑλλάδα στά 1823 ὡς ἀγωνιστής καί ἔγινε καί συγγραφέας ἀναφέρει, ὅτι γεννήθηκε στήν Ἄνδρο.

Ὁ Ἀναστάσιος Γούδας ὅτι γεννήθηκε στή Γουριάνιστα τῆς Ἡπείρου.

Ὁ Δημοδιδάσκαλος Β. Γ. Μπαρᾶς γράφει ὅτι ὁ πατέρας τοῦ Σαμουήλ Παπαγιάννης Θεμελῆς ἦτο ἀπό τό Μαχαλά τοῦ Δελβίνου στίς πλαγιές τῆς Μουργκάνας.

Ὁ Δροβιανίτης διδάσκαλος Ἄθαν. Πετρίδης λέγει ὅτι γεννήθηκε στό Λάμποβο τῶν Φιλιατῶν στά 1730.

Πάντως ὡς τοποθεσία τῆς γεννήσεώς του πιθανόν φαίνεται ἡ περὶ τήν Μουργκάναν τῶν Φιλιατῶν - Δελβίνου τοποθεσία.

Τέλος ἄλλος τόν θεωρεῖ γέννημα τῆς Χειμάρρας ἀπό τό χωριό Ἄη - Βασιλή.

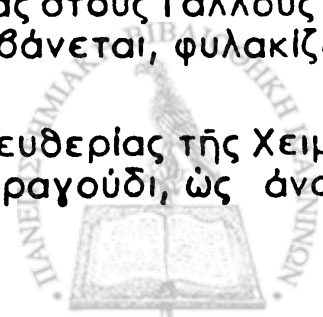
Ζ) Τέλος ἀπό τό Παναρίτι ἴσως τοῦ Τεπελενιοῦ ἀναφέρεται ὁ Παναγιώτης Λιάκος ἀλθανόφωνος κλέφτης σέ μάχη ἴσως στά 1806 ὡς νικητής τοῦ Γιουσούφ καί τοῦ Βελή Γκέγκα καί ὅτι ἡ σύζυγός του ἡ Λιάκαινα αἰχμαλωτίσθηκε καί ἀρνήθηκε νά γίνῃ σύζυγος Τούρκου καί ἐλευθερώθηκε πάλιν ἀπό τόν ἄνδρα τῆς.

Η) Χ ε ι μ ᾶ ρ ρ α

1) Ὁ Δράκος Χρῆστος μαζί μέ Σουλιῶτες.

2) Ὁ Ἀνδροῦτσος Κων)τίνος ὑπηρετώντας στοὺς Γάλλους πού κατεῖχαν τήν Κέρκυρα πολεμεί τόν Ἀλῆ, συλλαμβάνεται, φυλακίζεται δολοφονεῖται.

3) Ὁ Κίτσιος Δούλης ὑπερασπιστής τῆς ἐλευθερίας τῆς Χειμάρρας, κατά τοῦ Ἀλῆ, ἐξυμνημένος ἀπό δημοτικό τραγούδι, ὡς ἀναφέρει τό περιοδικό «Πελασγός».

2) ΣΟΥΛΙΩΤΕΣ ΑΓΩΝΙΣΤΑΙ

ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΑΛΗ ΠΑΣΑ

Α) 'Η φάρα τῶν Τζαβελλαίων

1) 'Ο Λάμπρος 1750 - 1792 ὁ γενάρχης πέθανε ἀπὸ τῆς πληγῆς.

2) 'Η Μόσχω ἡ ἡρωΐδα σύζυγός του πού μέ τετρακόσιες Σουλιώτισσες ἐνίκησε τὸν 'Αλῆ στὰ 1792.

3) 'Ο γυιός του Φῶτος 1774 - 1809, ὄμηρος τοῦ 'Αλῆ στὰ Γιάννινα στὰ 1792

4) Διαμάντης ἡ Κίτσιος ἀδερφός του Λάμπρου σκοτώθηκε στοὺς ἀγῶνας κατὰ τοῦ 'Αλῆ 1792 - 1803, ὅπως καὶ ὁ ἀδερφός του Ζυγούρης ἡ Ζῆκος.

5) Κίτσιος γυιός τοῦ Διαμάντη ἔπεσε στὰ 1792 στὴν Κιάφα ὁδηγούμενος ἀπὸ τὴ θεία του τὴ Μόσχω.

6) Γεώργιος, γυιός τοῦ Λάμπρου, ἔπεσε στὰ 1802 στὸν ἀγῶνα κατὰ τοῦ 'Αλῆ καὶ ἡ κόρη του ἡ πανώρια Μαρία αἰχμαλωτίσθηκε ἀπὸ τοὺς Τούρκους στὴν ἔξοδο τοῦ Μεσολογγίου στὰ 1826.

Β) 'Η φάρα τῶν Μποτσαραίων

1) Κίτσιος ἡ Χρῖστος Μποτσαρης ἀρχηγός τῆς φάρας στῆς ἀρχές τοῦ 18ου αἰῶνα μέ πολλὰ κατορθώματα.

2) 'Ο γυιός του Γεώργης 1719 - 1800 ἀγωνιστής κατὰ τοῦ 'Αλῆ καὶ νικητής του στὰ ἔτη 1789 - 1799.

3) Τούσιας ὁ γυιός τοῦ Γεώργη 1730 - 1792, πού κρατοῦσε τὸ μπαϊράκι τῶν Μποτσαραίων, δῶρον τῆς αὐτοκράτειρας τῶν Ρωσιῶν Αἰκατερίνας.

4) Κίτσιος, γυιός τοῦ Γεώργη καὶ πατέρας τοῦ Μάρκου Μποτσαρη, ὁ ἦρωας τοῦ Ζαλόγγου στὰ 1803.

5) Λένω μποτσαρη κόρη 15 ἐτῶν ὕστερα ἀπὸ τὸ Ζάλογγο στὰ 1803, πολεμᾷ στὴ Μονὴ τῶν Ἀγρόφων στὸ πλευρὸ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς Γιαννάκη καὶ γιὰ νὰ μὴν πιασθῆ αἰχμαλωτὴ πνίγεται στὸν Ἀχελῷο ποταμὸ στὸ 1804, στῆς 15 Ἀπριλίου, κι ἐκεῖ ἦσαν καὶ ὁ γέρο Κουτσονίκας μέ τὰ δύο παιδιὰ του, ἡ Ἀγγελικὴ Μποτσαρη, ὁ Ζῆκος Ράδης καὶ ὁ Χρ. Βάγιας Μαζὶ μέ τὴ Λένα Μποτσαρη στὴ Μονὴ τοῦ Σέλτσου στὴ γέφυρα Κοράκου τοῦ Ἀχελῷου ποταμοῦ στὴν ἐπαρχία Ἄρτας πού τὴν εἶχε φτειάσει ὁ ἅγιος ἐπίσκοπος Λαρίσης ὁ Βησσαρίων πολλοὶ τότε ἄνδρες καὶ γυναικόπεδα κρημνίσθηκαν ἀπὸ τοὺς βράχους ἢ πνίγηκαν στὸ ποτάμι γιὰ νὰ μὴν αἰχμαλωτισθοῦν..

6) Δέσπω Σέχου σύζυγος τοῦ Γ. Μποτσαρη στὰ 1803 μετὰ τὸ Ζάλογγο κατέφυγε στὴ Ρηνιάσα ἀνάμεσα Πρέβεζα καὶ Ἄρτα στὸν παλαιὸ πύργο ἡ κουλᾶ τοῦ Δημουλά, ὅποτε κι ἐκεῖ ἐπιτέθηκαν οἱ Γούρκοι, ἀλλ' αὐτὴ κάλεσε τῆς νύφες τῆς, τῆς κόρες τῆς, τὰ ἐγγόνια τῆς, ἔνδεκα ψυχές, ἔβαλε φωτιά σὲ ἀποθήκη πολεμοφυσιδίων καὶ ἀνατινάχθηκαν στὸν ἀέρα.

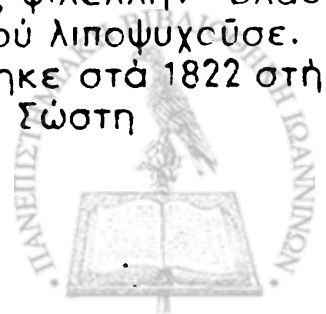
'Ο Κωνσταντῖνος Δημουλάς ἦτο φρούραρχος τῆς Ρηνιάσας στὸν ἀγῶνα ἔπειτα στὰ 1820 - 22 μαζί μέ τὸ Χριστόφορο Πιερρακβὸ καὶ φονεύθηκε στὴν κάθοδο τῶν Σουλιωτῶν στὴν Ἑλλάδα.

- Γ) Ἡ φάρα τῶν Δράκων
 1) Οἱ δύο Δῆμοι Δράκοι πάππος καὶ ἔγγονος ἀγωνίζονται κατὰ τοῦ Ἀλῆ ἀπὸ τὰ 1790.
 2) Γεώργιος Δράκος τραυματίζεται στὸ Γλυκὺ στὰ 1822, αἰχμαλωτίζεται καὶ θανατώνεται στὴν Ἄρτα.
 Δ) Ἡ φάρα τῶν Δαγκλήδων
 1) Δαγκλῆς καπετὰν Κόγγος ἀρχηγὸς τῆς ὡς τὰ 1822.
 Ε) Ἡ φάρα τῶν Μαλαμαίων
 1) Ὁ Κολέτσιος
 2) Ὁ Διαμάντης ὑπηρετεῖ στὰ Ρωσικὰ τάγματα καὶ πεθαίνει στὰ 1815
 Στ) Ἡ φάρα τῶν Ζερβαίων ἐπολέμησε τὸν Ἀλῆ ἀπὸ τὰ 1790
 1) Ὁ Βασίλης καταλαμβάνει μαζί μὲ τὸ Τζαβέλλα καὶ τὸ Ζυγούρη τὸ Γλυκὺ στὰ 1820.
 2) Ὁ Διαμάντης ἀγωνίσθηκε γιὰ τὴν ἐλευθερία τῆς Πάργας ὡς τὰ 1819.
 3) Ὁ Τζήμας Ζέρβας.

1) ΑΓΩΝΙΣΤΑΙ ΗΠΕΙΡΩΤΕΣ

ΑΠΟ ΑΓΝΩΣΤΟ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ ΣΤΑ 1821 — 1830

- 1) Βάγιας Γεώργιος πῆγε στὸν ἀγῶνα στὰ 1822 ἔγινε στρατηγὸς στὰ 1825 μαζί μὲ τὸν Κίτσιο στὴ φρουρὰ τοῦ Μεσολογγίου μετὰ τὴν ἔξοδο ἀγωνίσθηκε μὲ τὸν Καραϊσκάκη στὴν Δάμβρυνα, Ἀράχωβα, Δίστομο, Πειραιᾶ καὶ ὡς τὰ 1832 στόθηκε ἀτρόμητος ὀπλαρχηγὸς τῆς Ἀνατ. Ἑλλάδος.
 2) Βυζούλας Ἰωάννης πολιτικός καὶ στρατιωτικὸς συνεργάτης τοῦ Δημ. Ὑψηλάντη καὶ τοῦ μαυροκορδάτου, προσέφερε μεγάλα ποσὰ στὸν ἀγῶνα ἀγωνίσθηκε στὴν Τρίπολη μὲ 400 Μεγαρίτες καὶ Βυλλιώτες, ἔγινε ἀρχηγραμματέας καὶ ὑπουργός.
 3) Γαλαῖος Μάνθος φιλογενῆς πλοῦσιος ἔμπορος τῆς Μόσχας συνεργαζόμενος μὲ τὸν Γοργόλη συνετέλεσε στὴν προκοπὴ τῶν ὁμογενῶν καὶ πέθανε ὡς φιλικὸς στὰ 1824.
 4) Γιαννηκώστας, δηλ. Ἰωάννης τοῦ Κώστα, 1796 - 1877 φεύγοντας τὸν Ἀλῆ πῆγε στὴν Κέρκυρα καὶ ἔγινε μπαϊρακτάρης δηλ. σημαιοφόρος τοῦ Νότη Μπότσαρη καὶ ἀγωνίσθηκε μὲ τὸν Καραϊσκάκη
 5) Γιαννιὸς Ἀθανάσιος ἔλαβε μέρος σὲ πολλές μάχες, τρεῖς φορές τραυματίσθηκε καὶ ἔπεσε στὴν Ἀττικὴ στὰ 1827.
 6) Γιαννούλης Σταῦρος σκοτώθηκε στὸν ἐμφύλιον πόλεμο τῶν Ἑλλήνων
 7) Γκικαῖοι: α) ἓνας ταξίαρχος Γκίκας πολέμησε στὴ Βλοχιά στὸ Σκουλένι στὰ 1821 καὶ στὸ πλευρὸ τοῦ ὁ Σέρβος φιλέλληνα Βλαδίνης συγκράτησε μὲ τὴν ἀνδρεία του τὸ στράτευμα ποὺ λιποψυχοῦσε.
 β) Γκίκας Κων)τίνος ὀπλαρχηγὸς φονεύθηκε στὰ 1822 στὴ μάχη κατὰ τοῦ Δράμαλη στὰ Δερβενάκια στὸν ὅσιο Σῶστη

γ) Γκίκας Νάσιος ο γιός του έπεσε στο Μεσολόγγι στα 1822.
δ) Ο γιός του Γκίκας Ίωάννης ήτο πυροβολητής στο πλοϊον «Έλλάς» του Άνδρέα Μιαούλη και πληγωθηκε, και
ε) Ο Γκίκας Χριστόδουλος ή Τόλιας άγωνιζόμενος με το Νο-
ταρᾶ φονεύθηκε στα 1827.

8) Γκούστης Ίωάννης έμπορος στην Όδησσό πρό του 1820, φι-
λικός, φίλος του Άλεξ. Ύψηλάντη, ο όποιος τον έστειλε στα νησιά
και στην Πελοπόννησο για τό κίνημα μαζί με τό γιό του Μιχαήλ, ο ό-
ποιος πολέμησε ως τακτικός με τό Φαβιέρο και πέθανε στην Όδησσό
στα 1856

9) Γοργόλης Δημήτριος 1765 - 1824 στη Νίζνα άξιωματικός του
Ρωσικού στρατού, φίλος του Καποδίστρια, συνεργάτης του Μάνθου
Γαλαίου, ένεργό μέλος στη Φιλόμουσο Έταιρεία, από την όποιαν άπο-
σύρθηκε στα 1819 γιατί έπαθε ήμιπληγία. Φαίνεται ότι πατρίδα του ή-
το ο Πολύλοφος (Κοβίλιανη) των Γραμμενοχωρίων.

10) Γριβογεώργος Τσάμης ή καπετάν Δημήτρης άγωνιστής σε
πολλές μάχες.

11) Διαμαντής ο κύρ Σιρδάρης, άγωνιστής στη Βλαχιά, πιάσθηκε
από τους Τούρκους και σιδηροδέσιμος όδηγήθηκε με την οίκογένειάν
του στην Κ)πολη, όπου άτοκεφαλίσθηκε στα 1821.

12) Δημητρίου Άναστάσιος έπεσε στο Μεσολόγγι.

13) Ο άδελφός του Δημητρίου Νικόλαος ή Κοιτζᾶτος καταδιω-
κόμενος ως κλέφτης από τον Άλή πῆγε στη Βλαχιά, έγινε φιλικός στα
1819, γράφτηκε στον Ίερό Λόχο, στα 1826 έγινε τακτικός στον Φα-
βιέρο και μπῆκε στην Άκρόπολη φέρνοντας μπαρούτη στη ράχη του.

14) Ζάρκας Σταμάτιος έπεσε στην πολιορκία της Ναυπάκτου

15) Ζερβέτης Νικόλαος τραυματίσθηκε στην Κρήτη στα 1824,
πιάσθηκε αϊχμάλωτος και οι Αϊγύπτιοι τον έστειλαν για κατάσκοπο
στην άγωνιζόμενη Ίλλάδα, άλλ' αυτός πῆγε στον Γ. Κουντουριώτη, ο
όποιος τον χρησιμοποίησε στον άγώνα σε διάφορες ύπηρεσίες, πέθα-
νε στην Άθήνα στα 1838.

16) Καλόγερος Βελισσάριος γιός του Μαγκιόρ Χριστάκη Άνδρι-
ψη Καλογέρου άγωνίσθηκε σε πολλές μάχες και διακρίθηκε στη μάχη
στο Καραβαστάσι στα 1827, ο άδέρφός του Κων)τίνος έλαβε αυτός με-
ρος στον άγώνα και πέθανε στα 1850

17) Χ. Κώττης έκατόνταρχος 1820 - 29 πού άποκατάσθηκε έπει-
τα στη Ναύπακτο.

18) Κυριαζής Κων)τίνος έμπορος στο Γαλάσι, φιλικός στρατολο-
γούσε, ένίσχισε οίκονομικῶς τον άγώνα, κρεμάσθηκε από τους Τούρ-
κους.

19) Λεονάρδος Άλέξ. έμπορος στο Κιονόβι, φιλικός, έχρηματο-
δότησε σῶμα από έκατό Ιππείς, μετά την άπιστυχία στη Βλαχιά ήρθε
στάς Άθήνας, όπου πέθανε στα 1846, ο νεώτερος άδερφός του Άθα-
νάσιος σκοτώθηκε στο Μεσολόγγι στα 1826

20) Λευκαδίτης Άπόστολος μαζί με τον Άθαν Καρπενησιώτη έ-
πεσε στο Σκουλένι άφου μετέλαβε τα Άγναντα Μυστήρια και άρνήθη-

κε νά σωθῆ στους Ρώσους καί λίγο προτού σκοτωθῆ ἐπί κεφαλῆς ἐκα-
τό Ἑπειρωτῶν καί Ψαριανῶν ἀγωνίσθηκε μέ τριπλάσιους Τούρκους κα-
σκοτώσε ἑκατό.

21) Μαυροβουινιώτης Βάσος πολέμαρχος στόν ἀγῶνα, καί Φώ-
τος Βάσος ὑπηρετώντας ὑπό τόν Δαγκλῆν καί τόν Μ Μπότσαρην ἔ-
πεσε στά 1825 στή μάχη τῶν Σαλώνων.

22) Παπαδιαμαντόπουλος Γεώργιος ἦτο ἔμπορος ἐγκατεστημένος
στό Δίτωλικό καί στήν Κόρινθο καί αὐτοῦ ὁ γυιᾶς Ἰωάννης (1764 - 1826)
προσέφερε πολλές ὑπηρεσίες στόν ἀγῶνα καί πέθανε στό Μεσολόγγι.

2) ΑΓΩΝΙΣΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΤΑ

Ἡ Ἄρτα ἐπαναστάτησε στά 1821. Στό Πέτα ἐγίνε μάχη στά
1822 καί στό Βουλγαρέλι στά 1824. Ἀγωνισταί της εἶναι:

1) Ἀναστασίου Χατζηγιάννης ἔμπορος στήν Κ)πολη, μυήθηκε
στά 1818 φιλικός ἀπό τόν Παπαφλέσσα

2) Βλάχος Κώστας 1798 - 1841 ἀγωνιστής πληγώθηκε στήν ἔφο-
δο κατά τοῦ Τσεσμέ τῆς Μ Ἀσίας.

3) Γαρουφαλιάς Νικόλαος ἔμπιστος τοῦ Κίτσου Ἰσαβέλλα ἀγω-
νίσθηκε στό Κομπότι, Πλάκα, πέτα, Ἄθῆνα, Κάρυστο.

4) Γεροστάδης Κων)τίνος ἄρχοντας στό Κομπότι, ἔμπορος στήν
Κέρκυρα, φιλικός πρό τοῦ 1817, εἶχε ἀλληλογραφία μέ τίς φιλελληνικές
ἐταιρεῖες, συνεργαζότανε μέ τό Ρῶμα τῆς Ζακύνθου, ξόδευσε πολλὰ
χρήματά του γιά τούς πολεμιστάς καί τούς πρόσφυγας τοῦ Μεσολογγίου

5) Δεσποτόπουλος Κων)τίνος (α) ἀγωνιστής στήν ἐκστρατεία
τοῦ Ἀμβρακικοῦ

β) ὁ ἀδελφός του Νικόλαος ἔπεσε στήν Ἄρτα τό 1821.

γ) ὁ τρίτος ἀδελφός Σπυρίδων ἔπεσε στήν Ἐξοδο

6) Δημητρίου Ἀπόστολος ἀπό τήν Ἀμβρακία πολέμησε στό Δι-
στομο καί στήν Πέτρα στά 1829.

7) Εὐαγγέληδες α) Νικόλαος ἔπεσε στήν Ἀγόριανη ὁ ἀδελφός
του.

β) Παναγιώτης τραυματίσθηκε στά 1825 καί ἀπό τήν παραμόρ-
φωση πῆγε ὡς τά 1835 καλόγερος στό Σινᾶ, ξαναγύρισε στήν Ἄρτα,
πέθανε στά 1885 καί εἶναι γνωστός γιά τίς περίεργες προφητεῖες του.

8) Ζαραβινιώτης Μιχαήλ σωματοφύλακας τοῦ Ἀλῆ ἐδραπέτευσε
στά 1821 καί ἀγωνίσθηκε ὡς τά 1825 ὅποτε τόν ἔπιασαν καί μέ μιᾶ δια-
ταγή τοῦ Κιουταχῆ τόν ἀνασκολόπισαν

9) Κόγγος Ἀπόστολος ἀγωνίσθηκε ὑπό τόν Γ. Κίτσον Κονταξῆν
ἀδελφόν τῆς Κυρά Βασιλικῆς τοῦ Ἀλῆ πασᾶ ὡς σηματοφόρος στήν πο-
λιορκία τοῦ Μεσολογγίου, ὅπου σκοτώθηκε καί αὐτός καί ὁ ἀδελφός
του Ἀθανάσιος

10) Καραϊσκάκης Γεώργιος ὁ γνωστός ἥρωας 1780 - 1827, τοῦ ὁ-
ποίου οἱ γονεῖς ἦσαν ἀπό τή Σκουληκαριά τῆς Ἄρτας, καί γεννήθηκε

στη μονή της Σκουληκαριάς (ίδε ή καταγωγή του Γ. Καραϊσκάκη, 'Ηπειρωτ 'Εστία 12 - 1953 υπό του Γ Κάρου Παπαφωτίου)

11) Λουριώτης Χριστόδουλος φιλικός πού τον έστειλε ό Σκουφάς στην 'Ιταλία νά κατηχήση φιλικούς, όπου άρρώστησε και πέθανε.

12) Μόστρας Δημήτριος 1777 - 1850 από τό Πέτα, γόνος της 'Ιστορικής οικογενείας των Μοστραίων για την όποιαν έγραψε πλούσια πραγματεία στα «'Ηπειρωτικά του 1936» ό φίλος λόγιος γυμνασιάρχης από τό Πέτα κ. Σπύρος Παπασπύρου 'Ο Δημήτριος ήτο υίός του 'Ιερέως 'Ιωάννου, του όποιου την οικογένεια ώς φιλικήν προς τον έχθρόν του Μητροπολίτην 'Αρτης τον Μυτιληναίον 'Ιγνάτιον έναν από τους δημιουργούς της έπαναστάσεως του 1821 έξόρισεν ό 'Αλής πασάς στην 'Αλβανία 'Ο Δημήτριος Μόστρας είναι διδάσκαλος και άπόστολος της 'Ιδέας της 'Επαναστάσεως 'Εχινε διδάσκαλος στην Κόνιτσα και ό 'Ιγνάτιος ύστερα τον χρησιμοποίησε ως γραμματέα του και τον πήρε μαζί του στην Κέρκυρα, Πετρούπολη, Βιέννη, Βουκουρέστι, Πίζα Στην Πίζα ό Δημήτριος σχημάτισε μεγάλη βιβλιοθήκη και διέσωσε μεγάλο μέρος της μυστικής άλληλογραφίας του 'Ιγνατίου και τό δικό του ήμερολόγιον των έτών 1812 - 1826 ό τάφος του πλάγι στον τάφο του Ι. Καποδίστρια σώζεται στη Μονή της Πλατυτέρας στην Κέρκυρα Συγγενής του Δημητρίου ήτο και ό Γεώργιος Μόστρας, ό όποιος ως διπλωματικός υπάλληλος στην Κ)πολη στα 1818 κατηχήθηκε από τον 'Αρτινό φιλικό Λουριώτη

13) Σκουφάς Νικόλαος 1779 - 1819 από τό Κομπότι, ένας από τους τρεις 'Ιδρυτάς της φιλικής 'Εταιρείας. 'Ο άνδριάς στήθηκε στο Κομπότι στα 1931 και τά άποκαλυπτήριά του έγιναν στα 1940. (Ίδε στην 'Ηπειρ 'Εστία, Μάρτιος, 1953, μελέτη Γ Μ Θεοδωρίδου για τό Σκουφά και για τον Τσακάλωφ

14) Καλογεράς Ρ Γραμματικός 'Ιωάννης έγγράμματος, φιλικός από τά 1820, άγωνίσθηκε στην 'Αττική υπό τον Μακρυγιάννην και δύο φορές τραυματίσθηκε.

15) 'Ο Μητροπολίτης 'Αρτης Πορφύριος πού παύθηκε από τό θρόνο του από τον 'Αλή πασά τρία χρόνια 1805 - 08 'Από την 'Αρτα στα 1820 έξαρτίσθηκε από την 'Υψηλή Πύλη στο 'Αγιον 'Όρος, απ' όπου στα 1821 δραπέτευσε στην άγωνιζόμενη 'Ελλάδα και πέθανε στα 1833.

3) Α Γ Ω Ν Ι Σ Τ Α Ι Α Π Ο Τ Ο Γ Ρ Α Μ Μ Ε Ν Ο Ν

Τό Γραμμένον χωριό των 'Ιωαννίνων δέ γέννησε μόνον διδασκάλους του Γένους ('Ασώπιον, 'Αν. Γούδαν, Φιλητάν κλπ.), ούτε τους εύεργέτας του άγώνος του 1821, τους Ζωσιμάδες και τον Ζώη Καπλάνη, αλλά γέννησε και άγωνιστάς:

1) 'Αθανάσιος Καπλάνης πρωτοπαλλήκαρο του 'Οδ. 'Ανδρούτσου υπό χάνι της Γραβιάς.

2) 'Ο άδελφός του Γεώργιος Καπλάνης άγωνιστής κι' αυτός

στά 1821, πέθανε στά 1852

3) Κώστας Καπλάνης σύντροφος του 'Ανδρούτσου και του Γκούρα έπεσε στην πολιορκία της 'Ακροπόλεως των 'Αθηνών στά 1827.

4) Βασίλειος Γούδας 1779 - 1845, φιλικός, ακόλουθος του Μάρκου Μπότσαρη, αγωνιστής στο Μεσολόγγι και

5) 'Ο άδελφός του Σταύρος Γούδας αγωνιστής μέ τό Μάρκο Μπότσαρη και τόν Καραϊσκάκη

Στόν έμφύλιο πόλεμο των 'Ελλήνων στά 1824 έγινε μοναχός μέ τό όνομα Στέφανος στην Μονή της Παναγίας του Τριποτάμου των Καλαβρύτων μαζί μέ τό φανατικό θρησκόληπτο Παπουλάκη ή "Άγιο Πατέρα, και μετά την καταστροφή της μονής αυτής πήγε στο "Άγιο Όρος. Ήτο έγγραμματος μαθητής του 'Αθαν Ψαλίδα

Γειτονικά μέ τά χωριά του Γραμμένου είναι τά Κουρεντοχώρια, των όποιων οι κάτοικοι, όπως και της Λάκκας Σουλίου επειδή είχαν έξαπλώση σ' αυτά την κυριαρχία τους οι Σουλιώτες, έλάμβαναν μέρος στους αγώνες μαζί.

4) ΑΓΩΝΙΣΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ

A) 'Από τό Ζαγόρι άλλ' άγνωστον από ποιό χωριό ήσαν οι

1) 'Απόστολος Διαμάντης ή Τόλιας αγωνιστής στά 1821 πού πέθανε στην 'Αταλάντη στά 1863

2) Σταύρος Γιαννησπούρου πού έπεσε στά 1827 στην 'Ανατολική 'Ελλάδα.

B) Κ α π έ σ ο β ο ν

1) Κάποιος φιλικός Μπροϋζος

2) 'Αλέξιος Νούτσος 1769 - 1822 'Υπουργός του 'Αλή πασά, φιλικός, σκοτώθηκε από τά παλληκάρια του 'Ανδρούτσου μαζί μέ τό Σουλιώτη όπλαρχηγό Χρίστο Παλάσκα ή Κίττα

3) 'Αδελφοί Γεώργιος και Κωνσταντίνος Μαρίνοι ή Μαρίνογλοι φιλικοί, πού στο ύπόγειον του σπιτιού των στο Καπέσοβο ως προεστώτες του Ζαγοριού φύλαξαν 'Αρχεία της Φιλικής 'Εταιρείας, τά όποια άτυχώς άδαις και άδιάφοροι τά χρησιμοποίησαν για χαρτί ν' ανάβουν φωτιά στο καζάνι της ρακής.

Γ) Κ ο υ κ ο ύ λ ι

1) Μάνθος Οίκονόμου φιλικός, φίλος του 'Εμμανουήλ Ξάνδου σκοτώθηκε από τόν Πασιόμπεη.

2) 'Ο άδελφός του Χριστόδουλος Οίκονόμου φιλικός κι' αυτός

Δ) Μ ο ν ο δ έ ν δ ρ ι

1) 'Ο εύεργέτης Μιχαήλ Ριζάρης ήτο φιλικός.

2) Ὁ Ἀναστάσιος Ἰωάννης, μαθητὴς τοῦ Ψαλῖδα ἔμπορος στὸ Ἰάσι, φιλικός, ἀγωνίσθηκε στὴν Μολδαυία καὶ ὕστερα στὴν Ἑλλάδα πληγώθηκε στὴν Κάρυστο, στὰ 1826 μῆκε στὴν ἰκρόπολη φέρνοντας στὸν ὦμο του ἓνα σακκὶ μπαρούτη, καὶ δύο φορές ἔσωσε τὸ Φαβιέρο ἀπὸ τοὺς ἀτακτοὺς.

3) Ὁ πατέρας του Ἰωάννης καταδιωκόμενος ἀπὸ τὸν ἄλλῃ πασα πῆγε στὰς Πάτρας καὶ σκοτώθηκε στὸ Μεσολόγγι στὰ 1826 ἀπὸ ἐνέδρα Ἀλβανῶν μιά νύχτα μὲ τρομερὴ βροχὴ, ἐνῶ προσπαθοῦσε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν πολιορκημένη πόλη

Ε) Σκαμνέλι

1) Κωνσταντῖνος Παπάζογλου, πλούσιος ἔμπορος στὴ Βεσσαραβία, φιλικός, διέθεσε τὰ χρήματά του στὸν ἄγωνα, ὅποτε διατηροῦσε ἐξ ἰσίων Ἴλην Ἰππικοῦ, μὲ τὸ τέλος τῆς ἐπαναστάσεως γύρισε στὸ χωριὸ του, ὅπου τὸν σκότωσαν οἱ κλέφτες κατὰ πληροφορίες τοῦ λογίου Σκαμνελίτη Ἑλληνοδιδασκάλου κ. Θεοφάνη Φραγκούλη

ΣΤ) Τσεπέλοβο

1) Γάδος Κωνσταντῖνος 1785 - 1865 πάππος τοῦ ὁμωνύμου τοῦ καθηγητοῦ τῆς Ἱστορίας στὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν (1862 - 1931) Σπούδασε στὰ Γιάννινα καὶ στὴν Πίζα τῆς Ἰταλίας. ἔκει μὴθηθηκε στὸν Καρβοναρισμὸ, δηλ. στὸ ἐπαναστατικὸν κίνημα τῶν φιλελευθέρων Ἰταλῶν καὶ ἔπειτα καὶ στὴ Φιλικὴ ἔταιρεία. Καὶ αὐτὸς στὴ Μόσχα ἐνέπνευσε τὴν ἰδέα τῆς Φιλικῆς ἔταιρείας στὸν Παναγιώτη Ἀναγνωστόπουλο, ὅπως ἔγραψε στὴν Ἡπειρωτικὴ Ἔστια ὁ φίλος λόγιος δημοδιδάσκαλος κ. Κώστας Λαζαρίδης. Στὰ 1821 ἔλαθε μέρος στὴ μάχη τῶν Στύρων στὴν Εὐβοία καὶ μετὰ ἐγίνε διοικητικὸς ὑπάλληλος καὶ πληρεξούσιος τῶν Ἡπειρωτῶν στὶς συνελεύσεις τοῦ Ἄργους καὶ πέθανε ὡς συνταξιούχος ἀγωνιστής.

Ἀπὸ τὴ Βεῖτσα - Σκαμνέλι - Ελαφότοπο τοῦ Ζαγοριοῦ ἦ ἀπὸ τὴ χρυσοβίτσα καταγόνοιοι ἀρματοῦλοι καὶ ὀπλαρχηγοὶ Μπασδέκηδες ποὺ ἔδρασαν στὴν Ἀνατολικὴ Θεσσαλία.

1) Ἀπ' αὐτοὺς ἀναφέρεται πρῶτος ὁ Ἀστέρης ἢ Στέργιος ποὺ ἔδρασε κατὰ τοῦ ἄλλῃ πασα

2) Ὁ Θανάσης ἔχτισε στὴ μέση τοῦ δρόμου Βόλου - Ζαγορᾶς στὰ 1874 φυλάκειον παρατήρηριον, ποὺ σώζεται μέχρι σήμερα μὲ τὸ ὄνομα Μπασδέκη Καλύβια

3) Ὁ Κυριάκος ὁ ὀπλαρχηγὸς ἐγίνε στὰ 1820 φιλικός καὶ συνειννοήθηκε στὸ Βόλο μὲ τὸν Κωνσταντᾶ καὶ στὶς Μηλιές μὲ τὸν Ἄνδριμο Γαζῆ καὶ ὀργάνωσαν τὴν ἐπανάστασιν τοῦ Πηλίου, τῆς ὁποίας αὐτὸς ἐγίνε στρατιωτικὸς ἀρχηγός. Μετὰ τὴν ἀποτυχία τῆς καὶ τὸν τραυματισμὸ του ἔφυγε στὴν Εὐβοία.

4) Ὁ γυιὸς του Μῆτρος τὸν διαδέχθηκε στὸν ἄγωνα, ἀλλὰ στὰ 1828 οἱ κοτζιαμπάσηδες τῆς Ζαγοριᾶς τὸν δολοφόνησαν, γιὰτὶ δὲν ἤθελαν συνέχεια στὸν ἄγωνα

5) ΑΓΩΝΙΣΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗ ΘΕΣΣΠΡΩΤΙΑ

A) Μαργαρίτι

1) Τό Μαργαρίτι είναι όνομα Έλληνικῆς οίκογενείας, πού διέπρεψε στό έμπόριο, στήν καλλιτεχνία, στά ἄρματα. Ἀρχηγός τῆς ὀ Πετμεζούλιας ἢ Φράγκος, γιατί φοροῦσε φράγκικα ρούχα. Γεννήθηκε στό Μαργαρίτι τόν 18ον αἰώνα καί ἐγκαταστάθηκε στόν Τύρναβο τῆς Θεσσαλίας, ὅπου πλούτησε. Εκεί γεννήθηκε στό 177 ὁ γυιός του Φίλιππος πού ἀπό φόβο τοῦ Ἀλῆ πασᾶ ἐγκαταστάθηκε στή Σμύρνη. Ἐκεῖ ἔγινε φιλικός, καταδιώχθηκε, μόλις σώθηκε στό Ψαρά, πῆγε στό Ναύπλιον, ἔδαπάνησε πολλά γιά τόν ἀγῶνα καί πέθανε στό 1844

B) Πάργα

1) Θεόδωρος Δημουλίτσας ἔμπορος στήν Ὀδησσό. Ἐνας ἀπό τούς ἰδρυτάς στή 1816 τῶν «Γραικικῶν Ασφαλειῶν» ἀπό τά κέρδη τῶν ὁποίων συντηροῦσαν Ἑλληνικά Σχολεῖα. Ἐγινε φιλικός καί προσέφερε πολλά στόν ἀγῶνα.

2) Ἰωάννης Δημουλίτσας ναυτικός σκοτώθηκε στό 1822 στόν Κορινθιακό κόλπο.

3) Μαρκαντώνης ἔπεσε στήν ἔξοδο στό 1826.

4) Πέτρος Ἡπίτης 1795 - 1861 σπούδασε στό Βουκουρέστι στή Λάμπρο Φωτιάδη, φιλοσοφία καί ἰατρική στή Βιέννη, ὅπ' ἐγκαταστάθηκε στήν Ὀδησσό, στό 1818 ἔγινε φιλικός καί σύμβουλος τοῦ Ἀλεξ. Ὑψηλάντη, ἐξόπλισε μέ δικά του χρήματα πλοῖα γιά τόν ἀγῶνα καί συνέτρεξε τούς Ἑλληνας πού κατέφευγαν γιά νά σωθοῦν στήν Ὀδησσό.

Γ) Παραμυδιά

1) Ὁ Τσιάμης Καλόγερος ἢ Χρῖστος διάσημος κλέφτης πρό τοῦ 1800 καί ἀξιωματικός στήν Ἰόνιο πολιτεία.

2) Νικόλαος Πάλλης γόνος τῆς παλαιᾶς οίκογενείας τῆς Παραμυδιᾶς ὑπερασπίζεται τό Ναύπλιον μέ τριακόσιους Ἡπειρώτες καί φονεύεται στήν ἄλωσή του στό 1822. Ἡ δέ Ἀγγελική Πάλλη στό Λιβόρνο τῆς Ἰταλίας δημοσιεύει ἄρθρα Ἰταλικά καί Γαλικά γιά τήν ὑπεράσπιση τῶν δικαίων τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 καί συντάσσει ὕμνους καί διηγήματα σχετικά μέ τόν ἱερόν ἀγῶνα Ἰδε γι αὐτή μονογραφία στό «Ἡπειρωτικά» τοῦ 1938 ἀπό τήν κ Βαρβάρα Θεοδωροπούλου Λιβαδά.

Δ) Πλησίβιστα Φιλιατῶν

1) Γεώργιος Κίτσος ἢ Κονταξῆς ἀδελφός τῆς Κυρά Βασιλικῆς τοῦ Ἀλῆ πασᾶ (1793 - 1834 ὠραῖος σάν τήν ἀδελφήν του ἔφυγε ἀπό τόν Ἀλῆ, κατέβηκε στόν ἀγῶνα καί διηύθυνε τήν ἡρωϊκή ἀντίσταση τῆς ντάμπιας τοῦ Μεσολογγίου στό 1825 - 26.

6) ΑΓΩΝΙΣΤΑΙ ΑΠΟ ΤΑ ΙΩΑΝΝΙΝΑ

1) Ἀθανασίου Ἰωάννης, γυιός τοῦ πλούσιου Γιαννιώτη Εὐπατρι-

δη Δημητρίου πολέμησε με τον Κολοκοτρώνη και πέθανε στη Σπάρτη στα 1879.

2) Αργυρόπουλος Ανδριμος μοναχός 1768 - 1847 ήτο 12 χρόνια μέσα στις φυλακές του Άλῆ γιατί είχε φιλοξενήσει στη μονή του τό Γ. Μπότσαρη και τους γιουούς του, κατέφυγε στην Ζάκυνθο ως έφημέριος έγινε φιλικός από τον δάσκαλον Καλύβαν και αυτός, ο δάσκαλος και ο ποιητής Μαρτελάος έγιναν ή τριανδρία των έμπνευσμένων κατηχητών για τους σκοπούς των φιλικών, πέθανε στην Ζάκυνθο τυφλός.

3) Βασίλειος αρχιμανδρίτης στο Βουκουρέστι και φιλικός. Ίδωσε στα 1818 για τον άγωνα 1500 γρόσια, μεγάλο δηλ. ποσόν. για την εποχή εκείνη

4) Γάτσος Γεώργιος έμπορος στη Μόσχα και φιλικός σκοτώθηκε στη Βλαχιά στην αρχή της επανάστασεως.

5) Γιαννιώτης Πάνος όπαδός του Όδυσσέως Ανδρούτσου σκοτώθηκε στη Λαμία

6) Γιαννιώτης Σωτήριος κι' αυτός όπαδός του Όδυσσέως Ανδρούτσου άγωνίστηκε στην επανάσταση του 1821.

7) Γκόβελας Χριστόδουλος, πατέρας του διδασκάλου μου στη Βαλάνειο Σχολή Αναστασίου Γκόβελα (ο όποιος έδωσε τριακόσιες χρυσές λίρες στο ταμείον του Έθνικου στόλου) και πάππος του μέχρι πρό όλίγων έτων διευθυντού της Βαλανείου Σχολής των Ίωαννίνων και πολεμιστού στον πόλεμο 1912 - 13 Χριστοδούλου Γκόβελα, πολέμησε γενναία στο Μεσολόγγι και ή οικογένεια Γκόβελα διατηρεί τό παράσημό του

8) Γούναρης Ίωάννης έμπορος στα Γιάννινα, άκόλουθος του Όμέρ Βρυώνη, είδοποίησε τους Έλληνας για την επικείμενη επίθεση των Τούρκων κατά του Μεσολογγίου την νύχτα της παραμονής των Χριστουγέννων στο 1822. Τότε οι Τούρκοι έσφαξαν την οικογενειά του κι' αυτός πήγε κι' έγινε μοναχός στο Άγιον Όρος

9) Εύγενιάδης Άλέξανδρος γεννήθηκε στα 1780 Έμπορος στη Βενετία και στη Βιέννη. Στα 1822 ήλθε στο Μεσολόγγι Έγινε φίλος με τον Βύρωνα Στην έξοδο πληγώθηκε και πέθανε από γάγγραινα. Και ο γυιός του Παναγιώτης πολέμησε στον άγωνα και πέθανε στη Βιέννη στα 1850

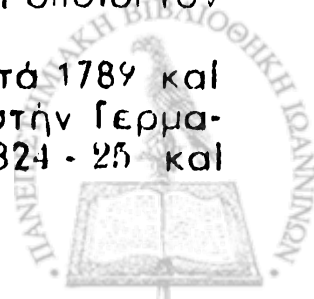
10) Θανασούλας Αργυρός, τσοχαντάρης του Άλῆ και ύστερα άγωνιστής στον άγωνα έπεσε στο Χαϊδάρι στα 1826 όπου είχε μείνει μόνος του σφάζοντας Τούρκους Ιππείς

11) Ίωαννίτης Αναστάσιος ή καπετάν Τάτζης πολέμησε στη Βλαχιά υπό τον Γεωργάκην Όλύμπιον και έπεσε στα 1827 στο Φάληρο.

12) Ίωαννίτης Ευστάθιος καπετάνιος σκοτώθηκε στην καταστροφή των Ψαρών στα 1824.

13) Λουριώτης Νικόλαος γεννήθηκε στα 1783 στα Γιάννινα, όπου και σπούδασε, έγινε αρχιγραμματέας και ο Καποδίστριας τον έστειλε να κατευθάση τους επαναστάτας στην Καλαμάτα, οι όποιοι τον σκότωσαν εκεί στα 1833.

14) Λουριώτης Άνδρέας γεννήθηκε στα Γιάννινα στα 1789 και πέθανε στας Άθηνas στα 1854. Σπούδασε στα Γιάννινα, στην Γερμανία, στο Παρίσι. Έγινε φιλικός. Πήγε στο Λονδίνο στα 1824 - 25 και

πέτυχε τή σύναψη του δανείου Είχε σχέσεις μέ πολλούς φιλέλληνας Βύρωνα, Σανταρόζα καί λοιπούς.

15) Μελάς Ίωάννης από τήν παλιά άρχοντική Γιαννιώτικη οίκο γενεΐα τών Μελάδων 1787 - 1833 άγωνιστής στήν έπανάσταση του 182 μέ τόν Μάρκον Μπότσαρη, στήν έξοδο του Μεσολογίου ήτο άρχηγός τής έπιμελητείας του στρατού, ό δε άδελφός του Παύλος φονεύθηκε στήν έξοδο, επίσης καί ό Γεώργιος Λ Μελάς 1795 - 1855 έβοήθη σε τόν άγώνα

16) Μίχου Άρτέμιος 1803 - 1873 άγωνιστής στόν άγώνα καί έπειτα στρατηγός, πολέμησε μέ τά άτακτα σώματα στό Μεσολόγγι, πολλές φορές τραυματίσθηκε καί έγραψε άπομνημονεύματα τής δεύτερης πολιορκίας του Μεσολογγίου.

17) Πατοιμάδης Νικόλαος έμπορος στή Μόσχα καί σπουδαστής φιλικός στά έτη 1816 - 1820.

18) Τσακάλωφ Άθανάσιος ένας από τούς τρεις ιδρυτάς τής φιλικής Έταιρείας γεννήθηκε στά Γιάννινα στά 1783 καί πέθανε στή Μόσχα 1768 - 1851 (ϊδε στα «Ήπειρωτικά 1938» βιογραφικό του σημείωμα από τόν Τρύφωνα Εύαγγελίδη.

19) Ψαλίδας Άθανάσιος ό διδάσκαλος του Γένους 1757 - 1827 οργανωτής έπανάστασεως στήν Ήπειρο (ϊδε Ήπειρωτική Έστία) «Λέανδρου Βρανούση ό Άθαν Ψαλίδας.»

7) ΑΓΩΝΙΣΤΑΙ ΑΠΟ ΤΙΣ ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ & ΣΥΡΡΑΚΟ

Τά χωριά αυτά πού ήκμαζαν πρό του 1821 έπανάστατησαν μαζί μέ τά Τζουμέρκα, τά Χουλιαροχώρια καί τά Κατσανοχώρια, άλλ' άτυχώς τό κίνημά των ήτο άνοργάνωτον.

Α) Κ α λ α ρ ρ ύ τ ε ς

Τήν έπανάσταση τήν έκήρυξεν οι Κ. Τουρτούρης καί ό διδάσκαλος καί πρωτοπρεσβύτερος Γ. Σγουρός. Από τίς Καλαρρύτες ήσαν καί οι

1) Χριστόδουλος Πρινάρης μεγαλέμπορος στήν Ίταλία καί έφορος τής Φιλικής Έταιρείας, ό πατέρας του καθηγητού τής Ίατρικής Σχολής Γεωργίου 1808 - 1883.

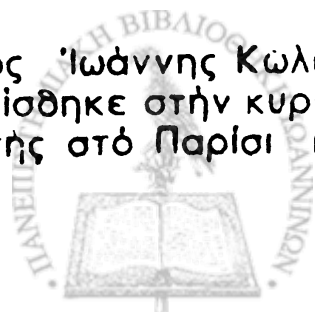
2) Δημήτριος Δρόσος σπούδαζε στό Πατάβι καί ήλθε καί πολέμησε στήν Ελλάδα καί τραυματίσθηκε

3) Άθαν. Δαμίρης άγωνιστής σε πολλές μάχες στή Στερεά

4) Σταύρος Δαμίρης, πρόκριτος Καλαρρυτών, τίς όποιες έξήγειρε κατά του Άλή πασά καί έπεσε στήν έξοδο του Μεσολογγίου στα 1826.

Β) Σ υ ρ ρ ᾶ κ ο ν

1) Τήν έπανάστασή του τήν κήρυξε ό Ιατρός Ίωάννης Κωλέττης (1773 - 1842), ό όποιος μετά τήν άποτυχία άγωνίσθηκε στήν κυρίως Ελλάδα, ένίκησε στή Δόμβαινα, έγινε πρεσβευτής στό Παρίσι καί

προδουπουργός. Ὁ Ν. Β. Πατσέλης στὰ Ἡπειρωτικά χρονικά τοῦ 1931 ἔγραψε γι' αὐτὸν ὠραία πραγματεία. Ἡτύχησα ὡς σχολάρχης τοῦ Συρράκου στὰ 1916 νὰ ἐκφωνήσω τὸν ἀπαιτούμενον λόγον στὰ ἀποκαλυπτήρια τῆς προτομῆς του στὸ χωριὸ του.

2) Στὴν πολιορκία τοῦ Συρράκου διακρίθηκε ὁ Ἡπειρώτης Γεροπαλωμένος ποὺ παρέμεινε μὲ τοὺς τελευταίους προμάχους του.

3) Γεώργιος Ζαλοκώστας 1805 - 1858 σπούδασε στὴν Ἰταλία καὶ ἦρθε στὴν Ἑλλάδα καὶ ἀγωνίσθηκε μὲ τὸν Ν. Μπότσαρη καὶ τὸν Ἄγγλον φιλέλληνα Τζώρτζι, εἶναι ὁ μετὰ ταῦτα ποιητὴς καὶ ἀξιωματικός τῆς Χωροφυλακῆς.

4) Δημήτριος Χρηστίδης 1795 - 1875 σπούδασε στὴν Εὐρώπην καὶ ἦρθε στὴν Ἑλλάδα ἀγωνιστὴς ἔγινε γραμματέας τοῦ Κωλέττη καὶ ὕστερα πολιτευτὴς.

Γ) Ἡ Κράψη ἔχει κι' αὐτὴ τὸν ἀγωνιστὴ τῆς Γεώργιο Παπαγιάννη

8) ΑΓΩΝΙΣΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΝΙΤΣΑ

Α) Ἀπὸ τὴν Βούρμπιανη ἦτο ὁ Κωνσταντῖνος Δημάρατος, ὁ γνωστὸς ὡς Κώστας Γραμματικός, ὁ ἀρχιγραμματέας τοῦ Ἀλῆ πασᾶ γεννήθηκε στὰ 1760 καὶ ἀπεκεφαλίστηκε ἀπὸ τοὺς Τούρκους στὰ 1838 γιατί δέν τοὺς ἔδωσε ἐξακριβωμένες πληροφορίες γιὰ τοὺς θησαυροὺς τοῦ Ἀλῆ πασᾶ.

Αὐτὸς μὲ τὸν Ἀλέξιο Νοῦτσο σάν καλὸς πατριώτης καὶ ἀγωνιστὴς ἔκαμε τίς διαπραγματεύσεις γιὰ τὴ συνεργασία τοῦ Ἀλῆ πασᾶ καὶ τῶν Σουλιωτῶν κατὰ τῶν Σουλτανικῶν στρατευμάτων γιὰ νὰ διευκολυνθῇ ἡ Ἑλληνικὴ ἐπανάσταση ποὺ εἶχε ἀρχίσῃ στὸ Μωρηᾶ.

Ὁ παιδαγωγὸς καὶ φιλόλογος κ. Εὐριπίδης Σούρλας ἀπὸ τὴ γειτονικὴ Πυρσόγιαννη πολὺ σωστὰ κάμνει εὐφημὴ μνήμη γι' αὐτὸν στα «Ἡπειρωτικά τοῦ 1938» ὡς καὶ στα Ἡπειρωτικά χρονικά

Β) Κωνσταντῖνος Δερβένης ἀπὸ τὴν Κόνιτσα ἀρχιτέκτων τοῦ Ἀλῆ πασᾶ ποὺ τοῦ ἐφτείασε τίς ἐπάλλξεις τοῦ Κάστρου τῶν Γιαννίνων καὶ τὰ φρούρια στὸ Ἀργυρόκαστρο καὶ στὸ Λιμπόχοβο, εἶχε γυιὸ, τὸν Γεώργιο ποὺ ἔγινε ὀπλαρχηγὸς καὶ δολοφονήθηκε ἀπὸ τοὺς Τούρκους στὰ 1826.

Γ) Ἀπὸ τὴν Ὁξυᾶ (Σέλτση) ἦτο ὁ ἡγούμενος στὸ Βουκορέστι Βενιαμίν, ὁ πρὶν Παπαβασιλῆς μὲ τὰ ἕξ παιδιά του

Ἐγίνε φιλικὸς στὰ 1819 καὶ κατήχησε καὶ ἄλλους καὶ προσέφερε στὸν ἀγῶνα καὶ τριακόσια γρόσια. Καταχήθηκε ἀπὸ τὸν Παπαφλέσσα

9) ΑΓΩΝΙΣΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΜΕΤΣΟΒΟΝ

1) Θεόδωρος Τσίτσας ὁ ἀδελφὸς τοῦ εὐεργέτη Μιχαήλ φιλικὸς

2) Ἀπόστολος Βαρατάσης ἔμπορος στὴν Ὁδησσὸ καὶ φιλικὸς

περιέδαλψε πρόσφυγας

3) Δημήτριος Ζαμάνης προμηθευτής του Τουρκικού στρατού, πανίσχυρος στη σουλτανική αούλη, έγινε φιλικός και έφυγε από την Πόλη στα 1818 και πήγε στη Βλαχιά με όλα του τα πλούτη, που τό διέδωσε για τους σκοπούς της φιλικής Έταιρείας

4) Γιάννης Γκανέλης και Απόστολος Χατζής, φιλικόι, δηλητηριάστηκαν από τό Χουροίτ μέσα στις φυλακές.

5) Οί νέοι Δημήτριος και Γιάννης Τσάκας, απόφοιτοι της σχολής του Ψαλίδας, κρεμάστηκαν στη Λάρισα με διαταγή του Χουροίτ ως φιλικόι

6) Δημήτριος "Υπάτρος 1798 - 1820. Λέγεται "Υπάτρος ό κληρικός αυτός άνδρ' ύπάτρος, γιατί είχε σπουδάση θεολογία και Ιατρική, και κατά τον κ. Βασίλειον Σκαφιδάν στην "Ηπειρωτική Έστία απέβαλε τό ράσο και έγινε ύπάτρος στον "Αγγλικό στρατό Όταν νέος τριάντα χρονών έμαθε την ίδρυση της Φιλικής Έταιρείας πήγε στην Κωνσταντινούπολη και έγινε φιλικός στην Τριανδρία Παπās - Φαρμάκης "Υπάτρος Έγινε ύπασπιστής του "Αλεξ. "Υψηλάντη και με έντολή περιήλθε τή Μακεδονία και Θεσσαλία για να μύηση πήγε στην Αίγυπτο να μύηση τους Μεταοβίτες και τό Μιχαήλ Τσοίτσα, τόν έμπιστο φίλο του Μεχμέτ "Αλή, και τότε μύησε τόν αδελφό του Θεόδωρο. Πήγε στη Συρία και στην Κύπρο, όπου μύησε τόν αρχιεπίσκοπό της Κυπριανό, ό όποιος απαχρονίσθηκε με άλλους Κυπρίους, κληρικούς τόν "Ιούλιον του 1821. Έφερε προκήρυξη του "Υψηλάντη στους όπλαρχηγούς του "Ολύμπου και στα 1820 στην "Οδησό και στην "Ισμαηλία πήρε διαταγή να έρδῆ στα Γιάννινα να μύηση και τόν "Αλή πασά "Αλλά στην Νιάσуса οί πρόκριτοί της φοβήθηκαν μήπως προδοθοῦν τά μυστικά του με τά τύραννα του "Αλή, τόν έθανάτωσαν.

7) Οί όπλαρχηγοί Δ. Τζάπος, Μπέλιος και Γιάννης Δεληγιάννης.

8) "Ο άξιωματικός, στα 1821 "Ιωάννης Α. Κοντοπάσχος.

10) ΑΓΩΝΙΣΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΕΒΕΖΑ

1) Οί απόγονοι του άρματωλοῦ Κουτσογιάννη 1684 ήρθαν σε σύγκρουση με τόν τόν "Αλή πασά και έλαβαν μέρος στον άγώνα του 1821.

2) "Η άρματωλική οίκογένεια, οί Βλαχόπουλοι, από τή Νικόπολη ό "Αλέξανδρος στα 1787, ό Κωνσταντίνος και ό Δημήτριος. Έμαθαν γράμματα στα Γιάννινα, ύπηρέτησαν στην αούλη του "Αλή, έγιναν άρματωλοί και φιλικόι και άγωνίστηκαν στο Πέτα στα 1822.

3) "Αντώνιος Δαμιράλης πρόκριτος της Πρεβέζης φονεύεται στην Κ)πολη στα 1821.

4) "Ο ιερεύς Παπαθύμιος έπεσε στην μάχη της Πλάκας 1822.

5) "Η οίκογένεια τών Γενοβέληδων α) Θεόδωρος ό διδάσκαλος του Τσακάλωφ που του ένέπνευσε την ιδέα της φιλικής Έταιρείας

β) ο Κωνσταντίνος πού μπήκε στην - κρόπολη τών Ἀθηνών στά 1826
γ) ο Γεώργιος, ἕνας ἀπό τούς πρώτους φιλικούς δ) ο Ἰωάννης πληρε-
ξούσιος τῆς Ἠπείρου καί γερουσιαστής ἐπί Καποδίστρια.

6) (1 Πρεβεζιάνοι α) ἔμπορος τῆς Μόσχας, ὁ φιλικός, ὁ ἴδρυ-
τής τῆς Σχολῆς, ὁ εὐεργέτης Θεοφάνης Ἀναστάσιος - Ἀνδρέας Κου-
ρεμένος - Ἀναστάσιος Γερογιάννης - Κων(ν)τίνος Λευκαδίτης - Γεώργ
Μπατζιώρος ἢ Μπάλκος - Ἀπόστολ Βαρδέλης - Γ. Ζαμπάλης - Ἀναστ. Κα-
λός ὁ ρήτωρ - Ἰωάν. Γιανόπουλος δεῖος τοῦ δημοσιογράφου Ἀγχι-
λάου - ὁ εὐεργέτης τών σχολῶν Σπύρος Καραμάνης, ὅλοι αὐτοί στόν
ἀγῶνα τοῦ 1821 ἀνοίξαν κατάλογο ἐδελοντῶν, ἴδρυσαν ταμεῖον εἰς-
φορῶν καί ἀπελευθερώσεως αἰχμαλώτων.

7) Φιλικοί ἦσαν καί ὁ Ἀλέξ. Βαλεντίνης, ὁ Χρ. Μαρμάτης, ὁ
καπετάν Διγδῆς

8) Οἱ Πρεβεζιάνοι κατόπιν ὁδηγιῶν τοῦ Καποδίστρια συνετέ-
λεσαν στήν κατάληψη τοῦ Ἀκτίου καί συνεπῶς στήν ἀπελευθέρωση
τῆς Ἀκαρνανίας, ἡ ὁποία ἔτσι στά 1830 περιλήφθηκε χωρίς τήν Πούντα
μόνον στά ὄρια τοῦ μικροῦ Ἑλληνικοῦ κράτους.

11) ΑΓΩΝΙΣΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΠΩΓΩΝΙ

Α) Ἀπό τό Δελβινάκι

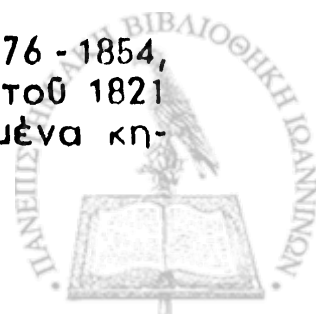
1) Ἡ γνωστή οἰκογένεια τοῦ Παπαγιάννη Δάλλα ὕστερα ἀπό
τούς ἀγῶνας τῆς κατά τοῦ Ἀλή πασᾶ ἐγκαθίσταται στή Βλαχιά καί
λαμβάνει μέρος στόν ἐκεῖ ἀγῶνα μέ τριάντα πάνω κάτω μέλη τῆς μέ-
το γέρο Ἀντώνη Μάνιο ὡς πρωτοπαλλήκαρο καί ἀγωνίζεται στό Σκου-
λένι.

2) Καί πολλοί ἄλλοι Δελβινακιῶτες κατατάσσονται ὀπλίτες στόν
ἀγῶνα τῆς Νότιας Ἑλλάδας στά 1821, ὅπως γράφει ὁ Χρῖστος Ἰ. Δάλ-
λας στό ἔργον του «Ἱστορικά σελίδες, συμβολή εἰς τήν ἱστορίαν τοῦ
Δελβινακίου τῆς Ἠπείρου», ἀνότυπον τῶν Ἠπειρωτικῶν χρονικῶν
τοῦ ἔτους 1930.

3) Γεώργιος Γαζής ἢ Δελβινακιώτης, διδάσκαλος πρό τοῦ 1821
ἐν τῇ Βλαχιά καί φιλικός. Μετά τήν καταστροφή στό Ἀραγατσάνι πολέμη-
σε στό Σοῦλι μέ τόν Χριστ. Περραιβό καί στήν Ἑλλάδα μέ τόν Μάρκο
Ἀπότσαρη καί τόν Καραϊσκάκη τοῦ ὁποίου ἐγίνε καί γραμματέας ὅ-
πως ἀναγράφει ὁ κ. Εὐριπ. Σούρλας στά Ἠπειρωτικά χρονικά τοῦ ἔ-
τους 1928. Ὑστερα ἐγίνε γραμματέας τοῦ Καποδίστρια καί πέθανε
ἐν τῇ Σχολᾷ τῆς Μεσολογγίου ἔγραψε τά «Τρόπαια Δελβινακίου», ἔπος
ἐν τῷ τῶν ἀγῶνας τοῦ Δελβινακίου κατά τοῦ Ἀλή πασᾶ.

Β) Ἀπό τὰ Λολιανά

1) Ὁ διδάσκαλος τοῦ Γένους Γεώργιος Γεννάδιος 1776 - 1854,
οὐ ὀνομάσθηκε «Σωτήρ τῆς Πατρίδος» γιατί στόν ἀγῶνα τοῦ 1821
τό Ναύπλιον ὅπου ἦ ἐπανάστασις σβουούσε μέ τά ἐμπνευσμένα κη-

ρυγμά του συνέλεξε χρήματα, με τὰ ὁποῖα ἐξακολούθησε ὁ ἀγῶνα

12) ΣΟΥΛΙΩΤΕΣ ΠΟΥ ΕΛΑΒΑΝ

ΜΕΡΟΣ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΤΟΥ 1821

- 1) Ἀνδρέου Χρῖστος ὑπὸ Μ. Μπότσαρην καὶ Γ. Καραϊσκάκη πληγώθηκε στὸ Χαϊδάρι
- 2) Βάγιας Μήτρος ἦλθε στὰ 1822 στὴν Ἑλλάδα ὑπὸ τοὺς Τούρκους, ἀλλὰ αὐτομόλησε μετὰ ἄλλους ὀκτῶ στοὺς Ἕλληνας καὶ πολέμησε μετὰ ἐνθουσιασμό ὡς ἀνώτερος ἀξιωματικός ὑπὸ τὸν Βάσον Κουτσονκαν καὶ τὸ 1826 ὑπὸ τὸν Κ. Μπότσαρην. Μετὰ τὸν Καραϊσκάκη πολέμησε στὴν Δόμβραινα, στὴν Ἀράχωβα, στὸ Δαφνί, στὰς Ἀθήνας.
- 3) Βάγιας Τόλης ὑπερασπιστὴς τοῦ Σουλιῦ, στὸν ἀγῶνα τοῦ 1821 ἀγωνίσθηκε μέχρι τέλους καὶ πληγώθηκε.
- 4) Βεΐκος Λάμπρος ἀντὶ Ζάρμπας Λάμπρος, γιὸς τοῦ Βεΐκο Ζάρμπα, σκοτώθηκε ἀμέσως μαζί μετὰ τὸν Καραϊσκάκη στὰ 1827 στὴ μάχη τοῦ Ἀνάλατου
- 5) Βεΐκος Λάμπρος ἄλλος ὁμώνυμος σκοτώθηκε μαζί μετὰ τὸν Γ. Δάκον.
- 6) Γιαννησπύρου Νικόλαος ὀπλαρχηγὸς στὰ 1821.
- 7) Γιαννησπύρου Σταῦρος σκοτώθηκε στὰ 1827.
- 8) Γιωτόπουλος Νικ. Σουλιώτης ἀγωνιστὴς ἀκόλουθος τοῦ Μπότσαρη διακρίθηκε σὲ πολλές μάχες, τραυματίσθηκε στὸ Καματερό τῆς Ἀττικῆς καὶ σκοτώθηκε στὸν Πειραιᾶ στὰ 1827
- 9) Γκέλης Ἰωάννης Σουλιώτης ἀγωνιστὴς πολέμησε ὡς τὰ 1829, ἔγινε ἀντιστράτηγος
- 10) Γκιόκας Πᾶνος ὑπηρέτησε στὴν ὄροφυλακὴ ἀπὸ τὰ 1822 ὡς τὸ τέλος τοῦ ἀγῶνος.
- 11) Γκότσης Χρῖστος Σουλιώτης τραυματίσθηκε στὰ 1822 στὴν ἠπειρο καὶ παρακολούθησε τὸν ἀγῶνα ὡς ἀξιωματικός ὑπὸ τὸν Ν. Μπότσαρη καὶ Γ. Καραϊσκάκη
- 12) Γούσης Λάμπρος ἢ Ρεγγίνας ὀπλαρχηγὸς τοῦ Ἀλῆ πασᾶ ἔλαβε μέρος σὲς μάχες τῆς Ἀνατ. Ἑλλάδος στὰ ἔτη 1826 - 27.
- 13) Γούσης Πηλῖος πολέμησε ἡρωικά καὶ ἔπεσε στὸ Μεσολόγγι.
- 14) Δαγκλῆς Γιώτης γιὸς τοῦ Κόγγου Δαγκλῆ.
- 15) Δαγκλῆς Βασίλειος ἀδελφὸς τοῦ Γιώτη, σκοτώθηκε στὰ 1827
- 16) Δαγκλῆς Γκιώνης.
- 17) Δαγκλῆς Κίτσιος γιὸς τοῦ Κώστα Δαγκλῆ.
- 18) Δαγκλῆς Γιάννης ἀντιπρόσωπος τοῦ Σουλίου στὴ Συνέλευση τῆς Τροιζήνας, καὶ ἀδελφὸς τοῦ Κίτσιου Δαγκλῆ
- 19) Δαγκλῆς Φώτιος ἐξάδελφος τῶν ἄλλων πολέμησε ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκη
- 20) Δαγκλῆς Γεώργιος γιὸς τοῦ Νικολάου ποὺ ἔπεσε στὴν Πάργα ἔγινε μπουλουκτοῆς στὸν ἀγῶνα.

21) Δαλάσκας Γεώργιος άγωνίσθηκε υπό τόν Τζιαβέλλαν στή Λάμαρη, στό Μεσολόγγι, στήν Πελοπόννησο, γνωστός ώς Καπετάν Νταλιάνης, πέθανε στά 1840

22) Διαμάντης Κωνσταντίνος όμηρος του Άλή έπεσε στό Καρπενήσι στά 1823

23) Διαμάντης Παναγιώτης μπουλουκτσής άρχηγός άτάκτου σώματος υπό τόν Δημ Ύψηλάντη, σκοτώθηκε στή μάχη τών Θηβών.

24) Διαμάντης Χρίστος άγωνιστής μέ τό Ζέρβα στό Μεσολόγγι έχασε την οίκογένειάν του στήν έξοδο, κι αυτός πέθανε στά 1847.

25) Διαμαντόπουλος Θεόδωρος πολέμησε σέ πολλές μάχες.

26) Δράκος Αθανάσιος άγωνίσθηκε κατά του Άλή, και ύστερα στήν Έλλάδα, στό Μεσολόγγι και έπεσε στήν Άμφισσα

27) Δράκος Γεωργάκης, γυιός του Δράκου Δήμου, έλαβε μέρος στή μάχη του Άνάλατου στά 1827, όποτε πιάσθηκε αιχμάλωτος και τόν έκλεισαν στή φυλακή στή Χαλκίδα, όπου αυτοκτόνησε.

28) Δράκος Ίωάννης, γυιός του Γεωργάκη, έλαβε μαζί μέ τόν πατέρα του μέρος στή μάχη του Άνάλατου, μετά τήν άπελευθέρωση σπούδασε, άκολούθησε τόν Όδωνα στήν έξορία του, και πέθανε' στά 1873.

29) Ό Ζέρβας Αθανάσιος έπεσε στήν έξοδο.

30) Ζέρβας Γεώργιος έλαβε μέρος στήν έπανάσταση και έγραψε περιγραφή τών άγώνων του Σουλίου

31) Ζέρβας Κων(τ)ίνος κι αυτός έλαβε μέρος στήν έπανάσταση.

32) Ζέρβας Νικόλαος, άδελφός του Διαμάντη, έλαβε μέρος στή μάχη του Άνάλατου στά 1827, στήν άνάκτηση τής Δυτ Έλλάδος στά 1828, στά πέντε Πηγάδια στά 1854 και πέθανε στά 1867 στό Άγρίνιον

33) Ζέρβας Τούσιος πέθανε πάνω στον άγώνα

34) Ζέρβας Χρίστος, χιλίαρχος στά 1825, σκοτώθηκε ως άντιοδωνιστής στά 1835

35) Ζούκας Γούσιος ή Γουσάκης άγωνιστής χιλίαρχος έπεσε στήν έξοδο στον άνεμόμυλο του Μεσολογγίου μαζί μέ τόν έπίσκοπον τών Ρωγών Ίωσήφ, ένω ό άδελφός του Κωνσταντίνος σκοτωνότανε λίγο πρό τής έξόδου

36) Ήλιάδης Σπυριδων ό μάγγας όνομάσθηκε μάγγας, γιατί άκολουθοσε Σουλιώτες, πού ήσαν διηρημένοι σέ 20 οίκογένειες ή φάρες ή μάγγες, πολέμησε υπό τόν Τζιαβέλλαν και έπεσε στή Ναύπακτο στά 1828

37) Κίτσιος Γεώργιος όπληρχηγός ήρθε στήν Έλλάδα στά 1822 και πέθανε στά 1840.

38) Κίτσιος Δημήτριος έπεσε στήν Καλιακούδα στά 1823

39) Κίτσιος Κων(τ)ίνος γυιός του Δημητρίου, έπολέμησε κατά του Ίμπραήμ και έπεσε στή Μεσσηνία

40) Κοσμάς Χρίστος όπληρχηγός φονεύθηκε στήν έξοδο, έμπιστο πρωτοπαλλήκαρο του Άνδρούτσου στή μάχη τής Γραβιάς.

41) Κούστας Μάκος στρατιωτικός και πολιτικός, αναδράφτηκε

στά Γιάννινα από τόν Γιαννουῦτσο Καρμεσίνη, τόν ποτέρα Ἀλεξί Νούτσου, ἔγινε υπάλληλος τοῦ Ἀλῆ, καί ὕστερα ἀγωνιστής στὸν ἀγὼνα τοῦ 1821 καί γερουσιαστής

42) Κουτσονίκας Ἀθαν. ἀγωνιστής στά 1821.

43) Κουτσονίκας Λάμπρος ἀγωνιστής καί ἱστοριογράφος Σουλίου, Ἀλβανίας καί Ἑλλήν ἐπαναστάσεως, πέθανε στά 1870.

44) Κουτσουνίκαῖοι Καραϊσκος, Ἰωάννης, Γεώργιος, Χρῖστος.

45) Μαλάμος Γεώργιος γυιὸς τοῦ Καλέταιου, ἔλαβε μέρος στέ ἀγῶνα τοῦ 1821 καί πέθανε στά 1850.

46) Μαλάμος Κων(τῖνος) γυιὸς τοῦ Διαμάντη ἀγωνίσθηκε σὲ Μεσολόγγι.

47) Μπέσσας Γεώργιος ἢ Ἀλεξίου ὕστερα ἀπὸ τὴν πτώση τοῦ Σουλίου υπηρέτησε τὸν ἀγῶνα ὑπὸ τοὺς Μάρκον καί Νότην Μπότσαρη, Ζέρβαν καί Κουτσονίκαν

48) Μποτσαραῖοι α) ὁ ἦρωας ὁ Μάρκος 1790 - 1823 πού ἔπεσε σὲ Καρπενήσι.

49) Μπότσαρης Κώστας ἀδελφός καί διάδοχος τοῦ Μάρκου, ἔλαβε μέρος σέ πολλές μάχες καί στή μάχη τοῦ Φαλήρου στά 1827

50) Μπότσαρης Νότης γυιὸς τοῦ Γεώργη, ἀγωνιστής κατὰ τὴν Ἀλῆ, ἐλευθερωτής τῆς Ναυπάκτου, σύζυγος τῆς ἡρωίδας Ἑλένης πέθανε στά 1841 ὀγδόντα χρονῶν.

51) Μπότσαρης Νικήτας (Νικόλαος) ἀδελφός τοῦ Μάρκου καί τοῦ Κώστα, ἔλαβε μέρος στὸν ἀγῶνα τοῦ 1821

52) Μπότσαρης Ἰάσιος γυιὸς τοῦ Γεωργίου 1792 - 1827 ἔπεσε σὲ Φάληρον.

53) Παλάσκας Χρῖστος ἢ Κίτσιος ὀπλαρχηγός, στά 1822 βρίσκεται σὸν Κόρινθο καί σκοτώνεται ἀπὸ τὰ παλληκάρια τοῦ Ἰδυσσεῶς Ἀνδρούτσου μαζί μέ τὸν Ἀλέξιον Νούτσον.

54) Γασχοῦλης Νικόλαος ἐπολέμησε τὸν Ἀλῆ ὡς τὰ 1822, κατόπιν ὑπὸ τὸν Νότην Μπότσαρη ὡς τὰ τέλη τοῦ ἀγῶνα, καί πέθανε σὲ Ἀντίρριον στά 1834

55) Οἱ Τζαβελλαῖοι Τζαβέλλας Ζυγοῦρης τρίτος γυιὸς τοῦ Λάμπρου Τζαβέλλα ἔπεσε σὲ τὴν Καλιακούδα στά 1823

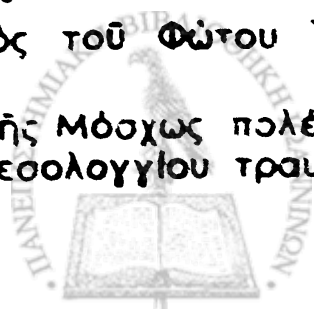
56) Τζαβέλλας Κιτσάκης γυιὸς τοῦ Ζυγοῦρη καί ἑγγονος τοῦ Λάμπρου ἔπεσε σὲ Ζυγὸ τοῦ Μεσολογγίου στά 1825, ἐνῶ ὁ ἀδελφός του

57) Τζαβέλλας Γεώργιος πέθανε ἀπὸ τίς πληγές σὲ τὴν πολιορκία τοῦ Μεσολογγίου.

58) Κίτσος ἢ Κιτσάκης Τζαβέλλας μετὰ τοῦ Γεωργίου τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Λάμπρου φονεύθηκε σὲ τὴν ἔξοδο στά 1826

59) Ἰωάννης ἢ Μπακατοῦλος Τζαβέλλας γυιὸς τοῦ Φώτου Τζαβέλλα διέπρεψε σὲ τίς μάχες τοῦ Μεσολογγίου.

60) Σόφω κόρη τοῦ Λάμπρου Τζαβέλλα καί τῆς Μόσχως πολέμησε κατὰ τοῦ Ἀλῆ στά 1792 καί σὲ τὴν ἔξοδο τοῦ Μεσολογγίου τραυμα-

τίσθηκε στο δεξί της τό μάτι καί πέθανε στή Ναύπακτο στά 1854

61) Γεώργιος Κολιός γυιός του Ζυγούρη άδελφού του Λάμπρου Τζαβέλλα έπεσε ως στρατηγός στή μάχη του Φαλήρου στά 1827.

62) Γεώργιος γυιός του Φώτου Τζαβέλλα έπεσε στήν Άκρόπολη στά 1827

63) Κώστας Διαμάντης γυιός του Διαμάντη, του άδελφού του Λάμπρου Τζαβέλλα, έπεσε στήν Άκρόπολη στά 1827

64) Ίωάννης γυιός του Ζυγούρη του άδελφού του Λάμπρου Τζαβέλλα έπεσε στο Αίτωλικόν στά 1828 καί.

65) Κίτσος Τζαβέλλας ό ήρωας τής έπαναστάσεως του 1821, ό δεύτερος γυιός του Φώτου Τζαβέλλα (1801 - 1855) έγγονος τής Μόσχως ό ήρωας τής Άμπλιανης καί τής Κλεισοβας.

Ό φίλος λόγιος καί ποιητής καί λασγράφος δημοδιδάσκαλος κ. Σπύρος Μουσελίμης μέ έπιστολή του μου κατέστησε γνωστόν καί έναν άλλον Σουλιώτη άγωνιστή του 1821.

1) Γρηγόριος Φάφας ή Φράγγος από τα Σκάπετα ή Φροσύνη του Σουλίου.

Αύτός χρημάτισε ύπασπιστής του Μάρκου Μπότσαρη καί μέ τό θάτατό του προήχθηκε σε χιλίαρχο καί οι άπόγονοί του φυλάττουν τό άργυρό μετάλλιο του, πού φέρει από τή μιά μεριά τις λέξεις « Τοίς προμάχοις τής Πατρίδος » καί από τήν άλλην « Όθων Βασιλεύς ».

ΒΟΡΕΙΟΗΠΕΙΡΩΤΕΣ ΑΓΩΝΙΣΤΑΙ

Α) Άργυροκαστρον

1) Άθανασίου Γεώργιος συμπολεμιστής του Μ. Μπότσαρη Άργυροκαστρίτης απέθανε στά 1865.

2) Άθανασίου Δημήτριος Άργυροκαστρίτης αλλά έγκριτος πολίτης των Ίωαννίνων καί πλούσιος, έφυγάδευσε τό γυιό του για να σωθή από τον Άλή πασά καί έξορίσθηκε καί ήλθε στήν Ελλάδα μετά τό 1822

3) Βάγιας Θανάσης από τή Λέκλη του Άργυροκάστρου 1765 - 1834 ό άδελφός του Λουκάς Βάγιας σπούδασε ίατρική στο Παρίσι, τή Βιέννη, τή Λειψία καί πήρε γυναίκα τήν Έλισαβέτα, κόρη του Άθαν. Ψαλιδα, αυτός δε έμμεσα ώφέλησε τον άγώνα του 1821, διότι ήτο έμπιστος άρχηγός τής φρουράς του Άλή πασά καί διέπλασε στρατιωτικά στήν στρατιωτική αύλή του Άλή πολλούς οι όποιοι ύστερα διέπρεψαν στήν έπανάστασιν, όπως τό Μπουκουβάλα, τον Καροΐσκο, τό Στράτο, τον Ίσκο, τό Γριβόπουλο, τον Όδυσσέα Άνδρουτσο, τον Άθανάσιο Διάκο

4) Γκέκας Άθαν. Άργυροκαστρίτης Ιατροχειρουργός έγκαταστημένος στή Δωρίδα έλαβε μέρος σε πολλές μάχες καί τραυματίσθηκε στά 1827

5) Γκίκας Χρίστος ή Χριστόπουλος ή Τόλιας Άργυροκαστρίτης

ἀγωνίσθηκε ὑπὸ τὸν Ἀνδροῦτσον, Γούραν καὶ Κριψώτην.

6) Ζάππας Βαγγέλης 1800 - 1865 γεννήθηκε στὸ Λάμποβο τοῦ Ἀργυροκάστρου, ἔμαθε λίγα γράμματα στὸ χωριό του. Ὡς καλὸ σκοπευτὴς ἀπὸ μικρὸς πῆγε στὴν ὑπηρεσία τοῦ Ἀλῆ πασᾶ. Στὴν πολιορκία του στὰ 1820 φεύγει στοὺς Σουλιῶτες καὶ γίνεται τὸ δεξιὸ χεῖρι τοῦ Μάρκου Μπότσαρη, ὁ ὁποῖος τὸν πῆρε στὸ Μεσολόγγι. Μὲ τὸν καπετὰν Ζέρβα πῆγε οἰκιστὴς ἐκστρατεία τῆς Σπλάντζας κοντὰ στὴν Πάργα καὶ σὰν ἀτρόμητος ποὺ ἦτο πῆγε κρυφὰ στὸ Σούλι καὶ εἰδοποίησε τοὺς Σουλιῶτες ὅτι οἱ Τούρκοι φυλάκισαν τότε τὴ μάνα του. Ἐγίνε ὡς τὸ τέλος τοῦ ἀγῶνος ταξίαρχος. Στὰ 1832 πῆγε στὴ Ρουμανία, ὅπου ἀπὸ πολεμιστὴς ἔγινε ἀγρότης, πλούσιος καὶ μεγάλος εὐεργέτης.

7) Ἰωάννου Γεώργιος Ἀργυροκαστρίτης καπετάνιος τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, μπουλουκτοῦ τοῦ Ἀνδροῦτσου, συναγωνιστὴς τοῦ Καραϊσκάκη καὶ τοῦ Τζαβέλλα.

8) Κυριακῆς Πολυχρόνης ἢ Πολυζῶης Ἀργυροκαστρίτης γεννήθηκε κατὰ τὰ 1800. Στὰ 1821 ἐργαζότανε στὴ Σμύρνη, ὅποτε ὑψώσε τὴ σημαία τῆς ἐπαναστάσεως στὴ νῆσο Πάρο, ἔλαβε μέρος σὲ πολλές μάχες, στὰ 1823 ἔρχεται στὴν Κρήτη καὶ ἀναγνωρίζεται ἀρχηγὸς ἀπὸ τὸν Τομπάζη. Στὰ 1824 στὸ Ναύπλιον γίνεται χιλιάρχος. ἐπολέμησε ὑπὸ τὸν Κολοκοτρώνη τὸν Ἰμβραήμ, ξαναπῆγε στὴν Κρήτη ὑπὸ τὸν Χατζημιχάλη καὶ ἐκεῖ ἔπεσεν ὡς ἥρωας στὰ 1828.

9) Γνωστοί μὲ τὸ τοπικὸν ἐπίθετον Ἀργυροκαστρίτης εἶναι καὶ οἱ ἑξῆς:

Α) Ἀναστάσιος μὲ βαθμὸν μπίμπαση δηλ. χιλιάρχου ἐξεστράτευσεν μὲ τὸν Ἀλέξ. Ὑψηλάντη στὴ Βλαχία, στὸ Δραγατσάνι καὶ πέθανε στὴ Ρωσία.

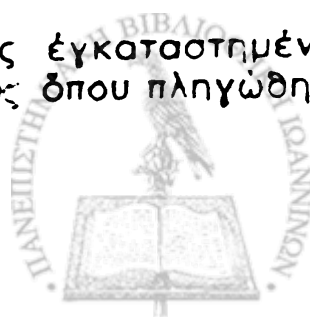
Β) Ἀναστάσιος ἄλλος ὄπλαρχηγὸς μπουλουκτοῦ ὑπὸ τὸν Δημ. Μακρῆν ἔλαβε μέρος σὲ μάχες στὴν Αἰτωλοακαρνία καὶ ὑπὸ τὸν Τζαβέλλα στὶς πολιορκίες τοῦ Μεσολογγίου τρεῖς φορές πληγώθηκε, ἐπολέμησε καὶ ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκη στὰ 1826 - 27 καὶ πέθανε 70 χρονῶν στὴ Μεράριστα τῆς Μακρυνείας τοῦ Μεσολογγίου.

Γ) Νικόλαος ἦτο ἐγκαταστημένος στὴ Δαυλίδα, ὑπηρετήσεν στὰ 1822 ὑπὸ τὸν Κίτσιον Τζαβέλλα, ὕστερα ὑπὸ τὸν Φωτομάραν ὡς τὰ 1827 καὶ στὰ 1830 ἦτο ἀξιωματικὸς.

Δ) Σωτήριος ὄπλαρχηγὸς τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος στὰ 1824 θρῆσκότανε στὴν Ὑδρα πρὸς ἀπόκρουσιν τοῦ Τουρκικοῦ στόλου.

Ὁ φίλος λόγιος καθηγητὴς κ. Ἄγγελος Ν. Παπακώστας στὴ ἐφημερίδα τῶν Ἀθηνῶν « Ἡπειρωτικὸν Μέλλον » τῆς 13· 12 - 1950 ἀναφέρει κοντὰ στοὺς ἀνωτέρω καὶ ἄλλους Ἀργυροκαστρίτες ἀγωνιστὰς τοῦ ἀγῶνα τοῦ 1821, Βασιλεῖος Ἀργυροκαστρίτης, Βασιλείου Ἀθανάσιος, Βασιλείου Ἰωάννης, Γκέκας Ἰωάννης, Γκέκας Νικήτας, Γκέκας Χρῖστος, Κατσαντώνης Ἀντώνιος, Μᾶκος Κώστας, Γιάννης Γιαννάκης, Σάββας Ἀντώνιος, Χάϊτος Δημήτριος, Κονσῦλης Νικόλαος, Κρίνας Παναγιώτης, Κώστα Μῆτρος.

10) Ἄλλος Ἀργυροκαστρίτης εἶναι ὁ Θωμᾶς ἐγκαταστημένος στὰς Θήβας διέπρεψε στὴ μάχη τῆς Ἀκροπόλεως ὅπου πληγώθηκε.

πολεμώντας ως ήρωας υπό τόν Γκούραν, Πανουργιάν, Τζαβέλλαν ως αξιωματικός.

11) Άλλος Άργυροκαστρίτης ο Σταύρος όπλαρχηγός τής Στερεάς, πού μέ τούς άνδρας του αποτελούσε μέρος τής φρουράς τής Υδρας τόν Αύγουστο του 1824 από τό φόβο επίδρομής του Τουρκικού στόλου.

12) Χατζή Μιχάλης Νταλιάνης 1775 - 1828 Ίδε γιαυτόν τά « Ήπειρωτικά του 1938 » Άργυροκαστρίτης έμπορος στην Κωνσταντινούπολη και φιλικός. Μέ δαπάνες του προμηθεύθηκε όλόκληρό φορτίο από όπλα και πολεμοφόδια και συνεκρότησε σώμα ίππικών και έλαβε μέρος στους άγώνες κατά τών Αίγυπτίων στα 1825. Στα 1826 μέ όκτοκόσιους άνδρας μέ τήν προτροπή του Κωλλέτη πήγε στην Συρία για νά ένισχύση τόν Έμρη του Λιβάνου κατά του Σουλτάνου. Μετά τήν άποτυχία γύρισε στην Ελλάδα και έλαβε μέρος στις έπιχειρήσεις του Καραϊσκάκη στη Δόμβραινα και στην Αττική.

Στά 1827 διορίσθηκε άρχηγός όλου του άτακτου Έλληνικού ίππικού. Στα 1828 έξεστράτευσε στην Κρήτη, όπου πολέμησε ήρωϊκά και τό κεφάλι του τό έκοψαν οι Τούρκοι και τό έστειλαν στο Ναύπλιον στην κόρη του τή Δέσπω. Αύτή έμενε στο Δελβινάκι κοντά στη Δελβινακιώτισσα μητέρα της, ντύθηκε άνδρικά και από τούς Άγίους Σαραντα ήλθε στο Ναύπλιον νά συναντήσει τόν πατέρα της. Ο Όθων τήν προίκισε μέ έθνικές γαίες και τήν πάντρεψε μέ τόν αρχιτρίκλινο του Χρίστου Ανδρέου.

13) Γρηγόριος Άργυροκαστρίτης έπίσκοπος Εύβοιας, φυλακίσθηκε, πήγε στην Κέρκυρα και στα 1827 γίνεται έπίσκοπος Αθηνών και πέθανε στα 1828.

Υποκίνησε τήν έπανάσταση τής Εύβοιας, στην όποιαν διέπρεψαν και Ήπειρωτες ο Κώτσιος Χασάπης και ο ζαγορίσιος Ν Τομαράς, ο Σταύρος Βασιλείου, ο άδελφός του Κώστας, ο άτρόμητος Λιάκος πού έπεσε στα Βρυσακιά στα 1823. Ίδε περιοδικόν « θεολογία των έτών 1929 - 1933 και σημειώμα μου στην Ήπειρ. Έστία Μάρτιος 1954.

2) ΑΓΩΝΙΣΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΡΥΤΣΑ

Α) Από τό Βυθκούκι

Άπό τήν πατρίδα του νεομάρτυρος άγ. Νικοδήμου, πού μαρτύρησε στο Έλμπασιάν στις 10-7-1722 και του όποιου τό ιερό λείψανο σώζεται σε μία έκκλησιά στο Μπεράτι ήτο ο φιλικός Κωστάκης Γαττης πού λόγω του διωγμού του Άλη πασα έγκαταστάθηκε στα 1810 στη Θεσσαλονίκη ως έμπορος καπνού και ταμπάκου. Ο όμώνυμος έγγονός του ο δικηγόρος έγραψε γιαυτόν « Ιστορικά σημειώματα » Ίδε Πάνθεον Μακεδόνων, άγωνιστών, όπου αναγράφεται ως Μακεδών, ένω ή Κορυτσα θεωρείται για λόγους Ιστορικούς άν μή γεωγραφικούς πόλις Ήπειρωτική ίδίως από τόν άγώνα του 1914.

Β) Ἀπό τῆ Δάρδα

1) Πολύκαρπος ὁ Δαρδαῖος 1778 - 1821 ἔμαθε γράμματα στὸ Γιάννινα. Ἐγίνε ἐπίσκοπος στὴν Τρωάδα καὶ ὕστερα στὰ 1811 στὴ Λάρισα. Λόγω τοῦ διωγμοῦ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ κατέφυγε στὴν Κ)πολη, ἔγινε φιλικός, γύρισε στὴ Λάρισα στὰ 1820 καὶ στὰ 1821 σκοτώθηκε ἀπὸ τὸ Μαχμούτ πασᾶ.

Γ) Ἀπό μέσα ἀπὸ τὴν Κορυτσά

1) Ὁ Ἰωάννου Χρῖστος, τσοχαντάρης (δηλ. φύλακας τοῦ βεστιαρίου τῆς ἐνδυματοθήκης) τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, κλέφτης στὰ 1811, φιλικός, ἀγωνιστὴς στὴ Βλαχιά ὑπὸ τὸν Ἰω Κολοκοτρώνη ἢ Δασηούλαν. Σκοτώθηκε στὰ 1824 κοντὰ στὰς Πάτρας στὸν ἐμφύλιο πόλεμο τῶν Ἑλλήνων.

Σημειωτέον ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς Κορυτσᾶς καὶ τῆς Μοσχόπολης βοήθησαν τὸν ἀγῶνα τοῦ 1821 μὲ ἀνδρας καὶ χρήματα καὶ ὑποχρεώθηκαν νὰ δώσουν στοὺς Τούρκους ὀμήρους καὶ χρηματικὲς ἐγγυήσεις.

Δ) Ἀπό τὴ Μοσχόπολη

1) Ὁ φιλικός Ἀναστάσιος Βόγας ἢ αἰκογένειά του ἐγκαταστάθηκε στὰ 1790 στὰ Βελεσσά τῆς Μακεδονίας, ὅπου αὐτός καὶ ὁ ἀδελφός του Μᾶρκος ἐμπορεύονταν τὰ κουκούλια μὲ τὴ Βιέννη καὶ τὴν Ἰταλία. Στὰ Βελεσσά ἀνήγειραν Ἑλληνικὴ ἐκκλησία, Μητρόπολη καὶ σχολεῖον γιὰ τὴ μόρφωση τῶν Ἑλληνοπαίδων, ἔφεραν καὶ γιαντρά καὶ ἀνέπτυξαν ἀγωνιστικὰ τὸν ἐκεῖ λίγο ἔλλητισμό.

3) ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΕΜΕΤΗ

Ἡ Πρεμετὴ εἶναι ἡ πατρίδα τῆς οἰκογένειας Γκίκα, ποὺ ἔβγαλε σειρά ἡγεμόνων στὴ Μολδοβλαχία.

Ἡ Πρεμετὴ εἶναι ἡ πατρίδα τῶν Δουκαίων.

1) Δούκας Κωνσταντῖνος μυστικοσύμβουλος τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, προστάτης τῶν Χριστιανῶν, πέθανε ὡς διοικητὴς στὸ Μπεράτι.

2) Ὁ γιὸς του Δούκας Εὐθύμιος 1780 - 1819, φιλικός στὴ Βλαχιά

3) Ὁ ἐγγονός του Ἀδᾶμ Ζῶτος 1890 - 1860. Γεννήθηκε στὰ Γιάννινα Πῆγε στὸ δεῖο του στὴ Λεβαδειά, ἔγινε φιλικός. Ἀγωνίσθηκε στὴν Ἀνατ Ἑλλάδα. Πέθανε στὴν Εὐβοία.

4) Ἄλλος γιὸς τοῦ Κωνσταντῖνου ὁ Δούκας Δούκας ἔγινε ταγματάρχης τοῦ Ρωσικοῦ Στρατοῦ, φιλικός, ἀγωνίσθηκε στὴ Βλαχιά, πέθανε στὰ 1858

5) Ἄλλος Δούκας Κων(τ)ῖνος ἀγωνίσθηκε ὑπὸ τὸν Ἰω. Στράτον στὴ Δυτικὴ Ἑλλάδα καὶ στὰ Ναυπλιακὰ στὰ 1827.

4) ΑΠΟ ΤΗ ΦΡΑΣΣΑΡΗ

1) Ὁ Σκίπης Γεωργῆς, ὁ ὁποῖος στὰ 1821 βρισκόταν στὸ Βρα-

χώρι, δηλ. στο Άγκρίνιον ἔκει ἔκαψε τὸ Τούρκικο Διοικητήριον, καὶ στήν ἔξοδο τοῦ Μεσολογγίου γιὰ νὰ μὴν αἰχμαλωτισθῆ ἡ οἰκογένειά του ἀπὸ τοὺς Τούρκους τουφέκισε τὴ γυναῖκα του καὶ τὰ δύο κοριτσάκια του, τὰ ὁποῖα ὁμως ἔζησαν, αἰχμαλωτίσθηκαν, ἐξισλαμίσθηκαν, καὶ στὰ 1882 ὁ ἀδελφὸς των τὰ βρῆκε τὸ ἓνα μπέησσα στὴ Λάρισα καὶ τὸ ἄλλο μπέησσα στὰ Τρίκκαλα

Γιαυτὸ ὁ ποιητὴς Σωτῆρης Σκίπης λέγει πῶς εἶναι Ἑπειρώτης.

5) ΑΠΟ ΤΗ ΧΕΙΜΑΡΡΑ

1) Ἀνέστης ὄπλαρχηγὸς γνωστὸς ὡς καπετὰν Νέστος ὑπηρετῶντας ὑπὸ τὸν Κιουταχῆ στὸν Πειραιᾶ στὴ Μονὴ τοῦ Ἁγ. Σπυρίδωνος ἀνέλαβε νὰ διεξαγάγῃ διαπραγματεύσεις μὲ τοὺς Ἕλληνας, καὶ προσεχώρησε στὸν Καποδίστρια, στὸν ὁποῖον ἐπρότεινε νὰ ἐπαναστατήσῃ τὴ Χειμάρρα.

2) Βόλτας Χρῖστος ἔλαβε μέρος ὑπὸ τὸν Σπυρομήλιον σὲ πολλές μάχες ὡς τὴν τελευταία τῆς Πέτρας στὰ 1829

3) Γκιόκας Νέτσιος ἔπεσε στὸ Μεσολόγγι, ὁ δὲ γυιὸς του Μάρκος ἀγωνίσθηκε στὸ Μεσογόγγι, καὶ στὰς Ἀθήνας

4) Οἱ ἔξ Καζνέζηδες ἢ Κασνέτηδες.

α) Θωμᾶς ἀγωνιστὴς χιλιαρχὸς στὴ Δυτικὴ Ἑλλάδα μαζί μὲ τοὺς Σουλιῶτες.

β) Ζάχος ὑπηρετῆσε ὑπὸ τὸν Ἀλῆν ἐγίνε κλέφτης καὶ στὸν ἀγῶνα μπουλουκτοῆς

γ) Κων)τῖνος ἀδελφὸς τοῦ Θωμᾶ ἔπεσε στήν ἔξοδο.

δ) Κωνιτῖνος υἱὸς Ἰωάννου ἔπεσε στήν Πλάκα.

ε) Κων)τῖνος υἱὸς Ἀλεξάνδρου ἔπεσε στήν Ἄρτα στὰ 1821

στ) Σπύρος ἀγωνίσθηκε ὑπὸ τὸν Μ' Μπότσαρην, Θεόδ. Κολοκοτρώνην, Ἀνδρέαν Λόντο κατὰ τοῦ Ἰμβραῆμ καὶ τέλος ὑπὸ τὸν Τζώρτζη.

5) Οἱ τρεῖς Σπυρομήλιοι

α) Μιχαήλ 1800—1880 πού ἔγραφε καὶ ἀπομνημονεύματα τῆς 2ας πολιορκίας τοῦ Μεσολογγίου

β) Ὁ ἀδελφὸς του Ζάχος πού πέθανε στὰ 1860 καὶ

γ) ὁ ἄλλος ἀδελφὸς Νικόλαος πού σκοτώθηκε στὸ Μεσολέγγι.

39) Οἱ τρεῖς Βαρφαῖοι

α) Βάρφης Ζάχος — Στρατολόγησε στήν πατρίδα του, τὴ Χειμάρρα, ἀρκετοὺς Χειμαρριῶτες καὶ κατέβηκε στὸν ἀγῶνα. Οἱ Τούρκοι δήμευσαν τὴν περιουσίαν του. Πολέμησε κατὰ τοῦ Δράμαλη, στήν Κόρινθο, στὸ Νεόκαστρο, στὸ Μεσολόγγι ὑπὸ τὸν Κίτσον Τζαβέλλαν, στήν Κλεισοβα ὅπου πληγώθηκε, μὲ τὸ Νοταρᾶ στὰς Ἀθήνας, στὸ Χαϊδάρι, στὸν Ἀνάλατο καὶ Σέγγιο.

β) Βάρφης Σπύρος Χρήστου οἱ Τούρκοι δήμευσαν τὴν περιου-

σία του στη Χειμάρρα Κατέβηκε στον αγώνα Πολέμησε στο Μεσολόγγι, στην Ἀττική με τὸν Καραϊσκάκη, καί μετὰ τὸν αγώνα κατώκισε στὰς Ἀθήνας ὡς πτωχὸς συνταξιούχος ἀξιωματικὸς πέμπτης τάξεως καί αὐτοκτόνησε στὰ 1865 ἀπὸ τὴν πενία καί τὴ δυστυχία καί τὴν ἐκατάλειψη ἀπὸ τὸ ἐλεύθερον κράτος καί ἄφισε χήρα καί τρία ὄρφαν.

γ) Βάρφης Χρῖστος ὄπλαρχηγὸς Χειμαρριώτης ἔλαβε μέρος στὶς δύο πολιορκίες τοῦ Μεσολογγίου, πολέμησε μετὰ τὸν Καραϊσκάκη στὰ 1827 καί μετὰ τὸν Δημ. Ὑψηλάντη γιὰ τὴν ἀνάκτηση τῆς Ἀνατ. Στρεῆς Ἑλλάδος Πέθανε στὰ 1865 ἀπόστρατος ταγματάρχης.

καὶ ἀπὸ τὸ Χ ὀ ρ μ ο β ο

1) Ἀναστάσιος Κώστα Μπίντος, ἀνεψιὸς τοῦ Κώστα Μάκα πολέμησε στὰ 1822 στὴν Πλάκα καί τραυματίσθηκε στὰ Πέντε Πηγάδια.

2) Ὁ Βάγγος Θωμᾶς μετὰ τὴν ἀδέλφια του Νίκο καί Πούλιο Ὁ Θωμᾶς πληγώθηκε. Ὁ Πούλιος σκοτώθηκε στὰ 1823 στὴν Ἀμπελάκια στὸ Πειραιᾶ.

3) Γκιόκας Βασίλειος ἔπεσε στὴ Γραβιά.

4) Δημητρίου Βέλκος ἀγωνίσθηκε στὴ Μόλδοβλαχιά, ἔφερε ὄπλα καί πολεμοφόδια στὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν Οὐγγαρία, πολέμησε μετὰ τὸν Ἰμπραήμ καί τὸν Κιουταχὴ καί τραυματίσθηκε στὴν Κάρυστο.

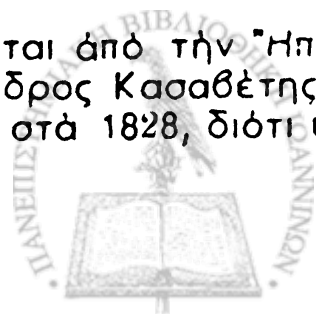
ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ ΑΓΩΝΙΣΤΩΝ ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΗΠΕΙΡΟ

1) Ἡ οἰκογένεια τῶν Γριβαίων τοῦ Βάλτου τῆς Αἰτωλοσκορνανίας ἦτο ἠπειρωτικὴ καί μάλιστα ὁ Θεωδωράκης Γρίβας ὁ ἀγωνιστὴς ὑπὸ τὸν Πανουργιᾶν στὰ 1821 καί στὸ Κουτσελιὸ τῆς Ἠπείρου στὰ 1854 γεννήθηκε στὴν Πρέβεζα 1797 - 1862.

2) Ἡ οἰκογένεια τοῦ Καποδίστρια ἦτο ἀπὸ τὸ Ἀργυρόκαστρον καί στὰ 1770 μετὰ τὸ συστηματικὸ ἐξισλαμισμὸ τῆς περιοχῆς ἐξεπατρίσθηκε στὴν Ἰστροία τῆς Αὐστρίας καί ὕστερα στὴν Κέρκυρα καί σώζεται ἀκόμα στὸ Ἀργυρόκαστρον στὴν συνοικία Μανωλιάτι τὸ σπίτι τῆς.

3) Ἡ οἰκογένεια τῶν Καρατζάδων, οἰκογένεια ἡγεμόνων στὴν Τουρκικὴ ὑπηρεσία Ἀπὸ τὰς Καρατζάδες ὁ γέρο Ἰωάννης ἔστειλε ἀπὸ τὴν Ἰταλία τὸ γιὸν του τὸν Κωνσταντῖνον μετὰ ἐφόδια στὴν ἀγωνιζομένη Ἑλλάδα στὰ 1821, ὅπως καί τὸν ἀνεψιὸν του Ἀλέξανδρον Μαυροκορδάτο Ὁ Κωνσταντῖνος ἀποβιβάστηκε στὸ Νεόκαστρον (Ναυορίνον) μαζί μετὰ τὸν στρατηγὸν τὸν Νόρμαν. Ὁ δὲ Γεώργιος Καρατζᾶς (1803 - 1882) ἀγωνίσθηκε ὡς ἀξιωματικὸς μετὰ τὸ Φαβιέρου στὴν Κάρυστο, στὸ Χαϊδᾶρι, στὴν Ἀκρόπολη τῶν Ἀθηνῶν, καί πῆρε σύζυγον τὴν κόρη τοῦ Μάρκου Μπότσαρη.

4) Ἡ οἰκογένεια Κασαβέτη ἐμφανίζεται ἀπὸ τὴν Ἠπειρὸν στὴ Ζαγορὰ τοῦ Πηλίου κατὰ τὰ 1650 Ὁ Ἀλέξανδρος Κασαβέτης δηλητριάστηκε ἀπὸ τοὺς Τούρκους στὴν Ἐλασσόνα στὰ 1828, διότι ὑπο-

στήριξε την Έλληνική επανάσταση.

5) Η οικόγένεια Μ έ ξ η είναι Ήπειρωτική από τὰ χρόνια τῶν Κομνηνῶν ἀπὸ τὰ 1204.

6) Η οικόγένεια τῶν Πετμεζαίων τῆς Πελοποννήσου ἦτο ἀπὸ τὰ Σουδενὰ τοῦ Ζαγορίου

7) Η οικόγένεια τῶν Σοῦτσων ἦτο Ήπειρωτική πού ἔφυγε ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη στὰ 1453, ἀλλὰ ξαναγύρισε μετὰ. Η οικόγένεια αὐτὴ εἶχε πρὶν τὸ ἐπίθετον «Δράκοι» ἀλλὰ ὀνομάσθηκαν ἀπὸ τοὺς Τούρκους Σουτζήδες (πού τὸ ἐξελλήνισαν σὲ Σούτσους) γιατί κάποιος ἀπ' αὐτοὺς ἔφτιασε στὴν Κωνσταντινούπολη ὑδραυλικά ἔργα καὶ ἔφερε στὴν Πόλη νερὸ πού Τούρκικα λέγεται σοῦ.

Ὁ Δημήτριος Σούτσος, ὁ ἀδελφὸς τῶν δύο ποιητῶν, ἔπασσε στὴ μάχη στὸ Δραγατσάνι στὰ 1821 νέος 23 χρονῶν (Χ. Ἐνεπηκίδης ὑφηγητὴς Πανεπιστημίου Βιέννης στὴν ἐφημερίδα τῶν Ἀθηνῶν «Βῆμα»

8) Η οικόγένεια τῶν Στράτων τῆς Ἀκαρνανίας καὶ αὐτὴ Ήπειρωτική

9) Η οικόγένεια Φωτῆλα τῶν Καλαβρυτῶν Ήπειρωτικὴ ἀπὸ τὴ Θεσπρωτία.

6) ΗΠΕΙΡΩΤΕΣ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΟΙ

Φ Ι Λ Ε Λ Α Η Ν Ε Σ

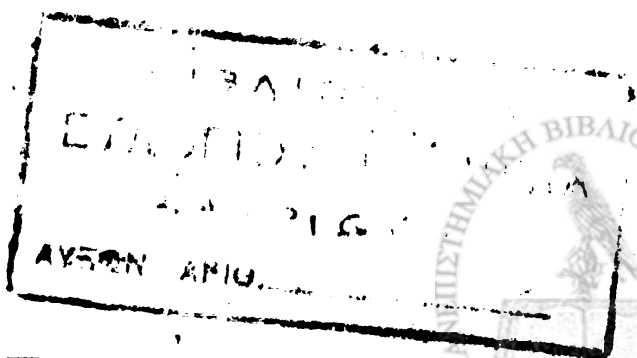
1) Ἀναστασίου ἢ Τσιάμης Τάσσιανης ἀπὸ τὴν Τσιαμουριά (Θεσπρωτία) ἐνώθηκε μετὰ τοὺς Ἕλληνας στὸν ἀγῶνα τοῦ 1821.

2) Ἰσμαήλ Γκέκας μουσουλμᾶνος ὀπλαρχηγὸς ἀπὸ τὴ Γκεγκάρια (Βόρειο Ἀλβανία) παρέμεινε στὴν Ἑλλάδα ὡς ἀξιωματικὸς.

3) Λιάμπεης τουρκαλβανὸς καλὸς πολεμιστὴς, ὁ ὁποῖος ὕστερα ἀπὸ τὴ μάχη στὸ Βαλτέτσι 1821 ἐσυμβούλευσε τοὺς Τουρκαλβανοὺς νὰ συνθηκολογήσουν μετὰ τοὺς Ἕλληνας ἀντὶ νὰ πολεμοῦν γιὰ τοὺς Ἀσιανοὺς Τούρκους, πράγμα τὸ ὁποῖον καὶ ἔκαναν μερικοὶ τότε ἐκεῖ.

4) Μπαϊράμης μπέης ἢ Μπαϊράμης Ἀρβανανίτης ἔγινε ἀδερφοποιτὸς (βλάμης) τῶν Σουλιωτῶν καὶ τοὺς ἀκολούθησε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς ἐπανάστασης τοῦ 1821 καὶ ἀγωνίσθηκε μαζί μετὰ τοὺς Ἕλληνας ὑπὸ τὸν Μάρκον Μπότσαρη καὶ Κίτσον Ἰσαβέλλαν καὶ διακρίθηκε στὶς τελευταῖες μάχες τῆς Βοιωτίας καὶ μάλιστα στὸν Ἀνηφορίτην (Ἴδε Ἁπειρωτικὰ 1938 - 8 - 6)

5) Ταφίλ μπέης Ἀλβανὸς ὀπλαρχηγὸς αὐτομόλησε στοὺς Ἕλληνας στὰ 1821.

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ

- 1) 'Η ιδέα του Θεού στο παιδί.
- 2) Παλιές Γιαννιώτικες Ιστορίες.
- 3) 'Ο Γυμνασιάρχης Γ. Καλούδης.
- 4) 'Η 'Ιερατική Σχολή τής Νήσου 'Ιωαννίνων.
- 5) 140 εύεργέτες τών 'Ιωαννίνων.
- 6) Τό Μετόχιον τής 'Αγ. Αίκατερίνης 'Ιωαννίνων.
- 7) Λόγοι, ἄρθρα, μελέτες σέ ἔφημερίδες καί περιοδικά.

ΕΤΟΙΜΑ ΓΙΑ ΕΚΔΟΣΗ

- 1) 400 Εύεργέτες τής 'Ηπείρου
- 2) Τό Ἑρσμά ασμάτων του Σολομώντος.
- 3) 'Ηπειρώτες διδάσκαλοι τής Τουρκοκρατίας.

